

KÖZÉRDÉK

TOLNAVÁRMEGYE TÁRSADALMI, KÖZIGAZGATÁSI ÉS GAZDASÁGI ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Kiadóhivatal: Széchenyi-utca 140. szám.

TELEFON-SZÁM: 22.

Az előfizetési pénzek és hirdetések ide küldendők.

HIRDETÉSEK
legjuttányosabb számíttással, díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő:

BODNÁR ISTVÁN.

Főmunkatárs:

HAUGH BÉLA.

Kiadja Báter János nyomdája Szekszárdon.

Szerkesztőség: Széchenyi-utca 1085. szám.

Ide küldendők a lapot érdeklő összes közlemények.

ELŐFIZETÉS:

egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.

NÉPTANÍTÓKNAK,

ha az előfizetést egész évre előre beküldik: 5 kor.

Kivándorlás — telepítés.

Pár éve már, hogy szakadatlanul tart hazánkból az Amerikába vándorlás. A statisztikai közlések szerint egy millió magyar ember küzd idegenben a megélhetésért. Nagy részüknek családja még itt él közöttünk, várva a sorstól, mikép határoz felettök, visszajön-e a munkaerőt képviselő férj, vagy az ellátásra szorult családtagoknak is hajóra kell-e szállni, hogy az egész család örökre elszakadjon hazájától s az új hazában keresse azt, amit az ő hazában nem tudunk már fajunknak biztosítani, a megélhetést.

Meddig tart ez így? Jól gondoljuk meg, hogy ha a kivándorlottak után Amerikába költöznek azok is, kik már nálunk is az amerikai dollárból élnek, hazánk népessége még egy milliót fog veszíteni. Válságban élünk tehát. Olyan óriási vérvesztés fenyegeti hazánkat, ha a kivándorlottak után családjuk, az eltartásukra szorultak is elköltöznek, hogy ezt a gazdasági élet minden ága csakhamar meg fogja érezni. Nem fog ezen segíteni az Orosz-Lengyelországból idemene-kült üldözöttek óriási tömege sem, ez csak a nyomort, pusztulást hozza magával s egész nemzeti geniuszunkat fenyegeti. Tehát nem egy millió magyarról van itt szó most, hanem még egyszer annyinál is többről. S a magyar törvényhozás szünetel. A magyar társadalom az arató-sztrájkban az izgatók munkáját látja csak, nem a válság gyökerét. Beteg ez az ország. A földéhség kolerája pusztítja, s a társadalom csak a politikai válsággal törődik.

Ha nem ébred fel a fajszereget s a nagylelkűség a magyar nemzet lelkében, úgy kiaszik a lelkünk ereje, úgy elcsügged a most még küzdő nemzeti öntudat, hogy szomorubb sorsu nemzete aligha lesz Európának.

De hát mi a fő oka a kivándorlásnak? Magyarország földjének 40%-a nagy birtokot képez; (1000 holdtól 400,000 holdig, sőt ezen felül is); a lakosság 75%-a földművelésből él, mégis — a keresőket számítva az 1 millió 900 ezer földbirtokos és földműveléssel szemben 590 ezer béres, 340 ezer földműves napszamos és 2 $\frac{1}{2}$ millió egyéb napszamos szerepel a statisztikában.

A magyar nép, különösen az ország földművelő jellege miatt, — egyelőre, kizárólag a földművelésre van utalva, ettől várhatja szaporaságát, megizmosodását. Mért nem adunk hát neki földet? Az amerikai gyapottermelők szövetségének titkárja évi jelentésében azon következtetésre jut, hogy Amerika gyapottermelése a magyar bevándorlók kezében nyugszik, a kik a legjobb földműves munkások.

Hátha már nem sajnáljuk hazátlanná lett véreinket, ha csak a pénz szavára indul meg nálunk az érdeklődés: becsüljük meg végre, mit ér az az egy millió erős kar, a mely most idegen tőkének, idegen nemzet gazdagságának javára fárad, s akkor azt kell izennünk kivándorlottaink után: Jertek haza, építünk nektek fát, várost, tanyát; a Duna vizénél nincs lágyabb a föld kerekégen, sem a magyar kenyérnél edesebb vagy a haza földjénél drágább a világon. — Nagy merész a terv?! Uralkodók parancsára

városok emelkedtek akkor is, mikor még ritka volt a föld lakossága. Most nem kell más a város vagy falu alapításához, csak a megélhetés feltételeit kell megadnunk.

Erre sem volnánk képesek? Talán akad még a magyar nagybirtokosok között nagylelkűen gondolkozó mecénás, a ki ha 30,000 hold földje van, ebből pár ezer holdat átenged telepítvény céljaira? Egy Esterházy, Károlyi, Andrassy, Zichy stb. magyar főúr akár modern várost építhetne a legmegfelelőbb helyre a magyarság számára, a hol a biztos és gyors fejlődés útját igéri a forgalom. Össze lehetne kapcsolni ipar-gyártelepekkel, a legmodernebb közhasznú intézményekkel a telepítés ügyét.

Nyilvánvaló, hogy sok nagy uradalom a bérlő gazdálkodás mellett 3% haszonnal is kénytelen megelégedni.

Ha egypár nagylelkű főúrunk, püspökségünk, nagybirtokosunk 3% kamatnak megfelelő törlesztéses kölcsönre adná a telepítésre szükséges földterületet, oly virágzó magyar falvakat alapíthatnánk, akkora teret nyújthatnánk a magyarság szaporodásának, hogy nem kellene a kivándorlástól tartanunk.

De ha a magyar társadalomban a nagylelkűség nem ébredne fel, a törvényhozás útján kell azon ázsiai állapotot változtatni, a miben a mi földművelésünk ma is teng, akárcsak századokkal ezelőtt.

Érzékenyen felszisszentünk, midőn pár héttel ezelőtt a nagy német császár, a mi jó barátunk, a magyar pusztát kihaltságáról beszélt, mint „rossz garnizonról.“ Pedig nagyon igaz van ennek a megjegyzésnek.

TÁRCZA.

Bosnyák századunkról.

— Jelenet a budapesti határban. —

Gallyat szed egy fáradt anyóka
A lombos fák között,
Gyakorlaton a bosnyák század
Épp ott, megülködött.

A kapitány tüzet vezényel,
Száz eső roppan, kigyúl:
„Ugye anyó pompásan lőttünk?“
— Enyelg a hadnagy úr.

S tódítja még: „Az kár a töltés
Vak volt, máskép — halál . . .
Egy sem hibáz, — reszket? — ne féljen,
Meggünk, hisz vége már!“

S a bosnyák század sortűze
Távolban még ropog
S az erdő a szegény asszonnyal
Óh, úgy kering, forog.

„Egy sem hibáz!“ sóhajt, az arcán
Két könyv végig szaladt,
Szegény fia jutott eszébe:
Ott . . . ott — Magláj alatt.

BODNÁR ISTVÁN.

A szép boszorkány.

(Egy boszorkányper adataiból)

Irta: Pataky István.

I.

Az üdv 1706. évében került vissza Szántódra Szörös Szabó András, miután 14 hónapig a nagy Beresényi mellett szolgálta a kurucok igaz ügyét. Nem tudta senki úgy fujni a tárogatót, mint András legény, aki, a midőn szájához vette a tárogatót, se látott, se hallott, hanem fujta, a mint az Isten engedte, s a bánatos hangok messze elszálltak azok gyönyörűségére, a kik hallhatták. S fujták a tárogató mellett a haza szabadságáért nélkülözhető hadiak a híressé vált „Repülj fecském ablakára“ és a „Zöld asztalon ég a gyertya“ nótáját.

No meg a Czedron Imre „Rajta, rajta“ nótáját:

Ugy verd, a föld rengjen,
Az ég vissza zengjen,
A ki él meghallja,
Sőt ki meg van halva, azt is felriassza,
Rajta, rajta, rajta!

Andrást megdicsérte nemcsak Czedron uram, hanem a később Rákócziával Rodostóba bujdosott híres Czinka is.

A csatákban pedig elől járt András, mintha teljesen elfeledte volna, hogy hűség kedvesének, Bognár Annának megígérte, hogy haza megy és feleségül veszi. Bizo-

nyára most is ott jár szegény Anna a Balaton partján s várja, mikor érkezik András csónakja, hogy kirakja belőle a fogott halakat. A tárogató hangja nem visz el a somogyi oldalra, de András úgy fujta, mintha hinné, hogy annak az édes, bánatos hangoknak oda is el kellene jutni, s Annának megnyugodni abban, hogy András még a haza dolgát nem intézte el s nem ér rá a maga, meg az Anna bánatával törődni.

De majd ha az egész országból kitisztulnak a labanczok, akkor haza megy, hogy keblére ölelje az ő szépséges Annáját s elvige a paphoz azzal a kéréssel: „uram, most már add ránk az Isten áldását, mert ezután már csak az ásó-kapa választhat el.“

De bizony nem várhatta meg a labanczok teljes elpusztulását, mert egy esetepatában egy labanczgolyó a jobb lábában keresett fekhelyet. Hisz' Andrásnak ez az egy golyó nem csinált volna bajt, de az már most baj volt, hogy lóra nem ülhetett. Nem tudott szoritani a lábával, nem tudta kormányozni a lovat.

Busan bicegett Beresényihez 1706. márcz. 16-án Keszthelyen András tárogatós s majdnem sirva beszélt.

— Végem van, kedves fővezérem. Vagy gyalogosnak kell lennem, vagy haza menni. Osztán én csak nem lehetek gyalogos.

Mosolygott Beresényi.

— András fiam! Hiszen, ha hazamegy, akkor sem hagysz el bennünket ugy-e?

Mindössze 7—8 városunk van, ahol szó lehet városi életéről, kereskedelemről, modern intézményekről. Hogy micsoda elszigeteltségben tengődik a várostól messze eső 10,000 falunk lakossága, csak az bírja elképzelni, a ki megfigyelte egy ily falunak életét. Amije teremne is a földművesnek, messze a piac, nem értékesítheti. Amire szüksége van egyszerű háztartásában, tiszteres áron kell megszereznie. Nyáron felturja azt a pár hold földet, télen föléli a termést, koplal is hozzá sokszor. Bizony nem csoda, ha vándorbotot vesz kezébe, a ki még bírja a munkát, mert nagyon szomorú ország ez a miénk!

Itt az ideje, hogy a törvényhozás a telepítés kérdésében tovább menjen a 10 éves kezdeményezésnél és a 6 millió korona telepítési alap ki- és beutalásánál.

Most még visszahozhatjuk azokat a kivándorlott magyarokat, kiknek családja még köztünk küzd a nyomorúsággal, mert azoknak a szívét még erős szálak vonzzák az anyai földhöz, sőt ha a magyar társadalom nagylelkű adományaival megkönnyitné a kivándorlottak visszatérését, most még azok egy része is hazajönne, kik már egész családotul az új hazában telepedtek meg. De minden nappal többet és többet veszünk, mintha minden nappal szélesebb lenne a tenger közöttünk, hogy azután örökre elválasszon bennünket.

A tatárjárást megelőzőleg egypár magyar szerzetes nekivágott a forrongó Ázsiának, hogy az őshazában maradt rokonokat felkeresse. Midőn olvassuk azt a pár sor tudósítást, ami ezen utazásról ránk maradt, elfog a láz bennünket s tehetetlenül állunk meg az afeletti ábrándozásnál, milyen volna most hazánk, ha Ázsiában maradt véreinket el nem süpri a néparadat, ha azok a haza térein egyesültek volna velünk.

Pedig ugyanaz a veszedelem fenyegeti Amerikába kivándorolt testvéreinket is, — ugyanoly megijedést, megizmosodást jelentene nemzetünkre nézve, ha elhatároznák, hogy a kivándorlottak visszatérését anyagi áldozattal is megkönnyítjük.

Jól gondoljuk meg, hogy nemesak a kivándorlók magyarságát mentjük meg ezáltal, hanem oly erőt szerzünk a nemzet számára, mely minden harez és megpróbáltatást diadalmasan kiáll; fontoljuk meg, hogy nemesak a kivándorlottaknak adjuk vissza a haza földjét, hanem egyuttal hőseket szer-

zünk a magunk számára a veszélyeztetett hazai föld megvédelmezésére.

Mert veszélyben a haza földje, főleg a nemzetiségi vidékeken. S csak a törvényhozás bátor és gyors elhatározása tolhatja vissza az idegen kéz támadását a magyar föld szent testétől. Az északnyugati megyékben a nagybirtok tulajdonosok része idegen nagybirtokosok kezén van, ott, ahol ugyanis a minimumra olvadt a magyar népesség arányszáma. De az ország kellő közepében is idegen nagybirtokosok vetették meg lábukat. Pedig a kié a föld, azé az ország. Mit szólnánk hozzá, ha német vagy román telepéseket hoznának birtokaikra ezen nagybirtokosok? Bizony-bizony, késő lehetne akkor már minden okoskodás.

Elejét kell vennünk minden eshetőségnek, módot kell adnunk a magyar zsellérnek, hogy az állami telepítvények útján kisbirtokossá lehessen; ebben rejlik a magyar nemzet megizmosodásának, hatványozott szaporodásának titka is.

Még az 1000 lélekszámmal bíró kis falukból is átlag 25—30 kisház (zsellér) családot lehetne elvonni a telepítés céljára, annyira elszaporodtak a kisházak, kiknek csak pár hold földjük és kunyhójuk van. De van nekik oly erős munkabíró karjuk és akkora vonzalmuk a haza földjéhez, ami nagyobb kincse ennek a nemzetnek mindenél a világon. — Ez az az osztály, mely most aratómunkából éldegél, a mely a kivándorlók 90%-át szolgáltatja. A felett hiába panaszkodunk, hogy nem tehetünk róla, ha nincs gyáriparunk, s így nem bírunk munkát adni állandóan a napszámosnak. Ha addig nem segítünk ezeken, amíg gyáriparunk lesz, akkor sohasem lesz gyáriparunk, mert elveszítjük addig a kivándorlókban a legjobb munkaerőt és a fogyasztók egy részét is. *Adjunk földet ennek a munkás népnek, majd ad az dolgot önmagának, de az iparnak, gyárnak és kereskedelemnek is.* Nincs itt más megoldás, mint a nagybirtokok egy részének betelepítése falvakkal, gyártelepekkel.

Hogy mily nagyságu nagybirtok volna telepítésre fordítandó? A hány megfelelő magyar telepes jelentkeznék, azt a nagybirtok ötödreszével is ki lehetne elégíteni, csupán bizonyos vagyoni képességet, szakértelemet és magyar nemzetiséget kellene kívánni a telepestől és az egyes telepes jutalmát pl. 40 hold, mint maximummal kellene szabá-

lyozni. Ugyanis 10³/₄ millió hektár nagybirtokunk van, nem számítva a társországot. Különbösen is a Drávánál nem kell a magyarságnak megállni. Ott vár reá a legkönnyebb terjeszkedés. Nagy magyar uradalmak vannak ott most is, óriási mértékben szaporodik a Dráva-Száva között a magyarság, sok holt kézi birtok is van ott. A magyar és a hozzá szító német bevándorlók értelem, szorgalom, szívósság tekintetében a sokacz és szerb nemzetiséget ott könnyű szerrel visszaszoríthatják, főleg, ha a magyar állam támogatja az érdeküket.

Akkor aztán megértjük a „Tengerre magyar!”-t, akkor megértjük történelmi hivatásunkat. Mikor érezzük azt a nagy nyomást, melylyel a dél felé terjeszkedő nagy népek határunkat fenyegetik, másfelől látjuk dél felől a kulturában gyengébb szomszédokat, s a világkereskedelemhez vivő tengert, nem kell-e minden figyelmünket Slavóniára és Boszniára irányítani, mint a mely föld a történelem jogán is a miénk kell, hogy legyen.

Hegedűs Lorántnak a Magyar Szalon legutóbbi számában a „Kivándorlás és a slávoniai magyarság”-ról megjelent cikke is felhívás arra, hogy ne hagyjuk azt a körülbelül 90 ezer magyart a Dráva és Száva között a népfajok csatájában eltűnni.

Mégis csak oktalanság az tőlünk, hogy míg éveken át milliókkal támogatjuk Horvát-Szlavonország autonóm ügyeinek fejlődését a horvát pénzügyi egyezmények által, s lehetővé tesszük azt, hogy a horvát nép oly nagy költséggel modernre tegye népnevelését; nem gondoskodunk arról, hogy a Slavóniában szerteszórt magyar bevándorlottak és őslakók, ha nem is külön magyar iskolákat, de legalább magyar tanító- és papokat kapjanak. Két alkalommal pár hónapot töltöttem Slavóniában, de nem láttam ott semmi jelét a nagyszámu magyarság szervezkedésének. Most még nem lenne késő. Sok, fontos tennivalója lenne ott egy megalakuló Dráva-Szávaközi magyar köznevelődési egyesületnek. Ugyanakkor a magyar nagyobb pénzintézetek fiókot állíthatnának fel Slavóniában s nem vesztenék el végleg azt a fontos végállomást.

De felhozhatná valaki, hogy most már ugyanis megindult a parcellázás és telepítés; nincs szükség a törvényhozás közbelépésére.

A vállalkozó tőke által eszközölt telepítések és parcellázások nagyon drágák; a tőke is, a közreműködő ügynökök is csak

— Nem én soha!

Ha meghallod a tárogatót majd úgy fujni, mint te is fujtad, vissza jössz ugy-e?

— Vissza én, kedves fővezérem!

— Ha nem lehet másként, gyalogosnak is?

— Vissza én, ha hívnak, akár ágyunak is!

— No látod fiam. Nem hívtunk, mégis eljöttél magadtól. Ha el kell menned, elmegy, de ha meghallod, hogy szükség van a bátorra, vissza jössz ismét hívás nélkül.

— Akár el se menjek.

— De eredj András. Hej — sóhajtja a vezér — hátha nem is látjuk már egymást, harez se lesz.

— Kedves fővezérem, hadd maradjak én itt.

— Nem, most csak eredj, ha megszólal ismét a tárogató, első leszesz tudom, a ki eljön. Most úgy is pihenünk, ki tudja meddig

. . . El is jött András haza. Oda a Balaton partra, a hol gyermek éveit élte, a hol lelkébe szivta a szabadság vágyát.

És a hol szép Annája is várja.

Anna meg is várta. Mondták ugyan, hogy a szomszéd Kesely Balog fia, a Jóska, azzal az ürügygyel, hogy Andrást már szétvágta a labanczok, el akarta feleségnek csábítani, de a lány nem ment. Meg ott volt András ücsese Szörös Szabó Dani, a híres vadász, ez sem engedte. Olyat is mondtak, hogy nem egészen a bátyja számára őrizgette. De hát sokat beszélnek az emberek, a minek legtöbbször fele sem igaz. Akármint is volt, sem a Balog gyerek nem mert mukani a kurucz előtt, a Dani pedig meg sem várta a lakodalmat, hanem elkérte az Andrást

ruháját, hogy ő elmegy Beresényihez, tárogató helyett tárogatósnak.

András még üzenetet is küldött a fővezérhez, hogy azért, hogy ő megházasodott, elmegy ám labanczot aprítani, csak tessék neki izenni!

A lakodalom a háborus világhoz képest fényesen sikerült. És pedig az akkori szokásoknak megfelelőleg korán reggel „éhhomra” s a menyasszony meztelen lábbal járult az oltár elé, annak jelzéséül, hogy szegény leány és csak úgy lesz eszímája, ha férje vesz. A férjnek szabad eszimat venni és vesz is, de a vőlegénynek nem, mert írva vagyon: „a nősülő legény ne csináltasson mátkájának eszimat, mert az Isten parancsolata ellen vagyon”. (V. Mózes XXII. rész, 5. vers.)

A híres tárogatós azonban biczentős maradt. Az átkozott labanczgolyó valami esont mellé fészkelhette magát. A deliségből ez által veszített ugyan András, de pótolta helyette a hírnév, a mi mint Beresényi kedvencét vette körül.

Az asszony is szerette. Néha-néha ugyan esett egy megjegyzés, de hát Istenem, az még a mai időben is megtörténik.

Aztán azok az asszonyok annyit szeretnek beszélni. Cseppet sem lehet csudálkozni, ha néha a férjek is szóba kerülnek.

Hogy hát András kurucz létére mennyire megjámborodott. Hogy talán nem is a lábába, hanem a fejébe ment a golyó. Vagy hogy tulajdonképen nem lett egy golyóval több a testében, hanem inkább mintha kevesebb volna egy kerékkal a fejében, mint azelőtt volt.

Különösen Kesely Balognénál mondogatták ezt, a kinek fia a Jóska csak azért

is elvett egy olyan lányt, a kit azelőtt nem akart elvenni.

András nem törődött az asszony járásával. Bizott benne feltétlenül, és ő már sokszor aludt, álmodott a kuruczokról, a midőn haza került. Ha éppen felébredt, meg kérdezte tőle, hogy hol volt. A felelet ugyanaz, hogy a szomszédban Keselynél.

Mintha az öreg, boszorkány hirben álló Kesely Balognétól jót lehetne tanulni.

Meg néha mintha nem is az uteza felől jött volna, hanem onnan a kert felől.

Kaczkiasan járt a menyecske. Olyan kendők, főkötőkkel, a melyet a fehérvári vásáron lehet venni. Oda pedig ebben az időben nem igen jártak. De a menyecskének mindig akadt valami zsidója, a ki fehérvári árukkal ment keresztül a falun.

Néha-néha megesett, hogy reggel felé jött be a menyecske, kifáradva, lázasan és akkor azt mondta, hogy a feje fájt és a szabadban volt.

Az ilyen fejfájások előtti napon pedig rendszeren az öreg Keselynél járt a háznál.

Beszéltek is a faluban valamit, a miről csak András nem tudott.

Az öreg bakter Bakajtós Gábor azt is mondta, hogy sötét este egy férfit látott be suhanni az Andrásek kertjébe. A kert közepén egy női alak várt a férfira s találkozásuknál beszéd helyett a csók volt a beszéd. Majd a férfi és nő bement a méhesbe, a honnan szürkületig hallatszott ki a szerelmes dörmögés és a csók halk zaja. Majd szürkületkor kijött a két szerelmes, a nő ráhajolva, majdnem ölben vitette magát a férfitől, mintha menni akarna vele s nem válni meg tőle. És Bakajtós hallotta, mikor

nyerni akarnak, ezt sokáig megsínyli a kisgazda, ha még perre nem is kerül a dolog közte és a parcellázó között. Nincs meg sokszor az ehhez szükséges szakértelem sem a vállalkozókban, a mi azután nagy zavart és újra pert okoz.

Azonkívül, ha már tényleg országos a baj, egységes terv szerint nagyobb haszonnal lehetne a telepítés és parcellázást keresztülvinni. Itt már tekintettel kellene lenni az egész ország népesedési és műveltségi viszonyaira, különösen arra, hogy a magyarság ügyének minél nagyobb előnyére történjék minden; továbbá, hogy a forgalom útjához, a vasutakhoz és a nagy folyókhoz minél közelebb helyeztessenek el a telepítvények. Hogy csak egy példát mondjak, a Duna és Dráva mentén azon a sok alapítványi és egyéb nagybirtokon hány város alapját lehetne, kellene is már egyszer leraknunk.

Ki kell terjeszteni a telepítés céljára is az állam kisajátítási jogát, hogy ebben a nagy feladatban mi se álljon az állami tevékenység útjában, s akkor nem kell félnünk, hogy idegen kézre kerül a haza földje, akkor visszaszerezhetjük azt is, a mi elveszett: a földből is, a vérből is. Még most nem késő.

Addig pedig mozduljon meg az egész hazai társadalom, adakozzunk, teremtsünk alapot elszakadt véreink, azon magyar kivándorlottak hazaszállítására, kiknek a dolláros új világban nem sikerül annyit megtakarítaniok, hogy az utazás költségeit fedezhetnék.

De egyúttal készítsünk a hazatérők számára itthon jobb otthont, jobb világot, mint a minőben eddig volt részük s ne hagyjuk közülünk kikergetni a saját fajunkat, mert ha megrikul a sor, bizony könnyen elseper az áradat.

Dr. Csizmadia Géza.

A vadászat és a hazai ipar

Most, hogy nemsokára megkezdődik a vadászat, alkalomszerűnek tetszik némely dologról megemlékezni, a mely a magyar ipar fejlődésére is vonatkozik. Különösen a vadászati felszerelésekről van szó, a melyeket nem itthon, hanem Austriából és a külföldről szokás beszerezni. Magyarországon igen sokan űzik a vadászat nemes sportját, s a vadászati felszerelésekben igen nagy szükség mutatkozik. A vadászathoz sok drága eszköz

egymástól megválva, a nő azt kérdezte a férfitől: mikor látlak ismét, édes?

→ Megüzenem — válaszolt a férfi s távolabb legelő lovához sietett s arra felpattanva, elvágtatott.

És másnap már valami új ékszer volt András feleségén.

— És aztán kit ismertél meg? — kérde valaki az esetet elbeszélő baktert.

— Az Annát megismertem — felelt a bakter. Nem hiába van mindig az öreg Keselynével, az is olyan boszorkány lesz, mint emez.

— Még sem félsz tőle?

— Felek én mind a kettőtől. De ha nem tudok hallgatni. Egész éjjel a kutyákkal beszélhetnék, ha azok tudnának az én nyelvemen, nappal meg aludnom kell, hát csak akkor beszélek, ha hozzájutok.

— És aztán olyankor hazudik kend! — szólt közbe egy hang.

A pár ember szétugrott.

Hátuk mögül került elő Anna, meg az öreg Keselyné.

A bakter keresztet vetett.

— Vigyázzon kend Bakajtós Gábor! — szólt a menyecske, mintha hallotta volna, mit beszélt.

— Hihhi! — nevetett az öreg Keselyné, ha lu volna, már rég agyonverték volna.

Aztán tovább mentek.

A vén Bakajtós sem mert többet leskelődni, de elég volt az ahhoz, hogy Annát együtt emlegessék Keselynével, a vén boszorkánynyal.

Ebben a zavargó időben sok volt a betyár, a kik még katonai címeket is használtak. Mintha a labanczok, vagy kuruczok

szükséges, és ezeket az eszközöket leginkább Austriából szerezik be. Most már körülbelül ott vagyunk, hogy itthon nem is lehet beszerezni, mert a külföldi áru annyira elárasztotta a magyar piacot, hogy a magyar termékek teljesen kiszorultak. Gondoljunk csak a puskaművesekre, a kik néhány évtizeddel ezelőtt még meglehetősen szép számmal voltak, ma már alig van egy-kettő, s ezeknek sincs más dolguk, mint a berozsdásodott puskák kitisztítása, vagy az eltörött részeknek pótlása.

Mert bizony az Austriából beszerezett puskák legnagyobb része csak szemre van kiállítva. Néhány heti használat után kezd a puska szerkezete lötyögni, letörnek a kakasa, eltörnek a csavarok, szóval a drága puska rövid idő alatt tönkre megy, s megint újat kell venni méregdrágán. De abban az esetben is, ha az Austriából szállított fegyverek mind jók volnának, érthetetlen a magyar vadászok közönyössége a magyar ipartermékek iránt. Azt lehet mondani, alig van valakiben érzék, hogy a magyar fegyver ipar föllendítésére gondoljon, s minden lelkiismeret furdalás nélkül küldik pénzüket Austriába.

De nemsokára a puskákról lehet szó. Egyéb felszerelések, egyéb vadászati eszközök is külföldiek. Elismerjük, hogy sok dolgot itthon nem is gyártanak, s így itthon be sem szerezhetők. És ez megint csak a magyar élehetlenségre vall, hogy nem akarja vagy nem tudja meglátni azokat a módokat, a melyek megélhetést, esetleg meggazdagodást nyújtanak. Természetesen első sorban a közönség a hibás, a mely belenyugszik a rossz állapotokba, és nem mozog, nem követel, hogy pénzéért lehetőleg itthon gyártott és magyar kezekből készített dolgokat kapjon.

A vadászathoz szükséges eszközök előállításához a szükséges anyag Magyarországon is megvan — itt terem. A gyár létesítéséhez még nagy üzleti szellem sem kellene, hiszen nem a külföld részére, hanem a magunk számára termelnék a vadászfegyvert. A vállalkozás föltétlenül sikerrel járna, ha jó árut tudnánk előállítani. És miért ne tudnánk jó árut előállítani? A puskaporgyártást is lehetne a törvényhozás útján szabályozni, vagy pedig szabad puskaporkészítést engedélyezni, mint pl. Angliában. Ha pedig e nagy haszonnal járó vállalatra magánosok nem vállalkoznak, nem mernek vállalkozni, vajjon miért nem vállalkozik az állam?

bocsátották volna ki őket, hogy bizonyos helyeken növeljék a félelmet, rabolhassanak.

Legveszedelmesebb volt Villám Dani, a ki úgy adta ki magát, mint a kuruczok kergető csapata. Rajta volt is valami egyenruha féle, de a mi (már t. i. a ruha) hozzávaló tartozandóságát még a mai szakértők sem tudták meghatározni. Rabolt ez mindenfelé, tekintet nélkül kurucz vagy labanczra. Vármegyék tüztek ki díjat a fejére, de nem tudtak hozzáférközni. Nem sokan voltak a rablók, de jól összetartottak.

Egy este a kis Szántód utcáján lovak csörtetése hallatszott s hangos káromkodó kiáltások.

András még nem feküdt le s kapujában állott.

Messziről hallatszott a lovak patáinak zaja. Villámsebességgel száguldott el mellette vagy négy ember s nemsokára megjelentek az üldözők. Vagy 12 pandur.

András előtt megálltak.

— Láttok kend erre futni embereket?

— Láttam.

— Nem ismerté őket?

— Nem.

— Pedig ebbe a faluba valók. Azt megtudtuk a beszédjükből. Itt vártak rájuk, vagy legalább valamelyikre.

— Az lehet.

— Hát kend miért áll kint?

— Hallottam a lármát.

— Más még nem jött ki. Talán kend is várt valakit?

— Ha vártam is, a feleségemet vártam.

Ekkor megjelent háta mögött Anna sápadtan, remegve.

— Ahá! — szólt a vezető nem ez a kend felesége?

Halálos vétek tétlenül szemlélni, hogy sok millió megy így veszendőbe; s ezzel a biztos sikert ígérő vállalattal nemcsak a közjólétet lehetne emelni, hanem új iparágat is teremtenénk, s ezzel számtalan munkás kéz biztos keresetbe jutna.

De kétségkívül a magyar vadászok tehetnének legtöbbet a kérdésnek folytonos napirenden tartásával és hangos követeléssel. Gyufát, az igaz, már nem igen veszünk mást, mint magyart (?), miért ne lehetne hazafias fölbuzdulásunkat egyéb iparágakra is kiterjeszteni. Ha a közvélemény folytonosan követelni fogja a magyar ipartermékeket, talán könnyebben felbuzdulnak a vállalkozók, s talán lehet remélnünk olyan ipartermékek meghonosítására, a melyek itthon is biztos megélhetést nyújtanak. Ez áll különösen a vadászati felszerelések készítésére vonatkozólag.

De addig is, míg ez a bizonyos, most csak képzeletben lévő gyár létesül, addig is ajánlatos, hogy a vadász urak fegyverüket kitisztítás és javítás végett ne Austriába, hanem hazai puskaművesekhez küldjék, a kik bizonyára megcsinálják úgy, mint a bécsiek és tiroliak. Van hála Istennek Budapesten is több megbízható puskaműves (pl. a német nevű Kirner), a kik meg tudnak felelni a követelményeknek, s a magyar pénz egy kis része legalább itthon marad.

Szociológia az iskolában.*

Irta: Dr. Pap Tibor.

I.

Az emberi társadalom tudománya, a szociológia oly nagy arányú fejlődésnek indult a legutóbbi két évtized alatt, a minőre a tudományok történetében nem találunk példát. A tudományos világ, mintha évszázadok mulasztásait egyszerre akarná helyre pótolni, mohó tudásvágygyal adta magát a társadalmi élet törvényeinek kutatására.

És ezek a kutatások egy csodás világot

*Most, hogy a kegyelet és lelkesedés a Simontsits könyvtárt megalapította, dr. Pap Tibor úrnak a máramarosszigeti jogakadémia igazgatójának, Máramarossziget város volt polgármesterének szívességéből czélszerűnek találjuk ezt a magvas tanulmányt közölni. A szociológia fejlődéséről és anyagáról nyer itt az olvasó alapos tájékozást és áttekintést. A szerk.

András meglepetten nézett nejeére, a ki a kert felől jött.

— Hát te hol voltál? . . . Igen ez a feleségem.

— Ugy, akkor kend mást várt. Menjünk csak be.

András nyugodtan ment elől s világot gyujtott.

Bent a pandur vezető valami személyleírásokat vett elő s hol azokat, hol Andrást nézegette. E közben mind nagyobb szemeket meresztett s emberei közé bujva, azoknak kezdett magyarázgatni, a kik helyeselték s közre fogták Andrást.

— Kend maga Villám Dani, — tört ki a pandur vezetőből a sejtelem — kend ármányos ember, adja meg magát.

András előbb tréfára vette a dolgot, de aztán megharagudott.

— De ez már istentelenség!

— A' bion a mit te csináltál. Talpra fiúk, — s engedte, hogy nélküle gyürjék le az ellenkező tárogatóst.

— Majd én Bercsenyivel fogok beszélni, — kiabált András.

— Jól van, jól. De hát az csak nem lehet, hogy két ember legyen a világon, a kinek mindene egyforma legyen. Fekete haj, bajusz, kék szeme, sas orr, apró fogak s a bal halántékon babnagyságu anyajegy.

— Még csak az kellene, hogy a felesége is egy legyen.

Hátul az asszony csendesén kaczagott erre a megjegyzésre.

— Folytatjuk. —

tárnak fel az emberi elme előtt, mely mámoros lesz a vágytól, hatolni mindig mélyebbre és a való világ megfigyeléséből vont következtetésekkel bevilágítani a társadalmi élet rejtett titkaiba. A statisztika óriási lendületet vett, s az általa szerzett megfigyelések eddig alig sejtett társadalmi törvények és erőhatások megközelítését teszik lehetővé.

A társadalmi élet tudománya, a szociológia nagyon régi és mégis egészen új tudomány. Régi annyiban, mert alapvető igazságai már a legrégebbi időben ismeretesek voltak, s mióta az emberek általában tudományokkal foglalkoznak, — foglalkoztak a társadalmi élet törvényeinek kutatásával is. Amde a szociológia mint tudomány, a régiak előtt nem volt ismeretes, egyszerűen azért, mert az emberi társadalom fogalmát kizárólag ennek legfejlettebb alakzatában, az államban látták megtestesülve, csak ezt tették megfigyelés tárgyává, s így az ember szociális élete és működése csakis az államtudományok keretében nyert tudományos méltatást. A társadalom fogalmát teljesen az államé absorbeálta, s a tudományos vizsgálódás tárgyát csakis az államélet jelenségei képezték.

A szociológiát mint önálló tudományt, jobban mondva tudományozatot csak a legújabb időben művelik, csak mióta az emberek kezdenek arra az évszázadokon át fel nem ismert igazságra rájönni, hogy az államnak a társadalom alarendelni, vagy a kettőt egymással szembeállítani nem lehet, — s hogy az állam nem egyéb, mint társadalomnak egy formája, egy alkotása, a társadalmi életnek egy szükségszerű folyamata. Ma már tudjuk, hogy a társadalom teremti meg szükségszerűen az államot, és rendezi be azt a saját közfelfogása szerint s így nem a társadalom fejlődése függ az államtól, de éppen megfordítva.

A nagy pozitivistá filozófus, Auguste Comte volt az első, aki e nagy igazságokat felismerve, az emberi társadalom fejlődési törvényeivel önállóan foglalkozott, illetőleg e tekintetben a vizsgálódás helyes irányát megjelölte. — A „szociológia“ szót is ő használta először azon tudomány elnevezésül, melynek feladatát az emberi társadalom szervezetének és fejlődési törvényeinek kutatása képezi.

Magát a szociológia tudományát azonban Herbert Spencer önállósította azzal, hogy az emberi társadalomnak mint a szerves világ magasabb alakulatának fejlődési törvényeit természettudományi alapon kezdte vizsgálni és magyarázni. Azon az alapon, a melyet a természeti világban Darwin és követői emeltek tudományos igazsággá.

Ma tehát a társadalmi élet gazdag változatosságban megnyilatkozó tüneteinek az ember természetéből igyekeznek levezetni, s a causalitás törvénye szerint természeti, illetőleg tapasztalati alapon magyarázni. S ez a munka napjainkban lázasan folyik. A nagy angol filozófus még megérhette eszméi diadalát. A szociológiának száz meg száz hivatott munkása igyekszik azon, hogy az emberiség életét és fejlődését legközvetlenebbül vizsgáló tudomány igazságait megvilágítsa s egy-egy követ vigyen e tudomány hatalmas arányokban emelkedő épületéhez.

A társadalmi élet Newtonja immár megvetette az alapot, s nekünk a szociológia szerény napszámóinak meg van adva a mód, hogy azon építhessünk tovább.

Azt mondhatnám, ha nem volna frivol kifejezés, — hogy a szociológia divatba jött. Talán előérzete van az emberiségnek, hogy a társadalom tudomány terén is oly nagy-szerű vívmányokat fog majd elérni, mint a természettudományoknál. S ha a XIX-ik századot a technika és természettudományok óriási fejlődése jellemzi, úgy az eddigiek után itélve a XX-ik századnak a társadalmi tudomány fejlődése fogja jellegét megadni.

Amde még ez idő szerint e hatalmas tudomány fejlődésének csak a kezdetén vagyunk, s nagyarányú viták folynak még a tudomány általános körvonalainak, a társadalom természetének és a szociológia tárgyának megállapítása körül is. Feltárult előttünk a társadalom tudomány sík tengere a maga egész nagyszerűségében, de a mélységek még kimérve nincsenek, s a partokat még nem

igen látjuk. A tudomány lényege feletti vitákban már feltűnnek az egyes részek halvány körvonalai, — de nagyon bizonytalanul. Az óriási anyagról kezd már sejtelmünk lenni, de az egyes részek összefüggése, tagozódása, még ismeretlen előttünk.

II.

Minden tudománynak a rendszer adja meg az alapját. Ez képezi a tudomány összetartó gerinczét, s a biztos utmutatót a tudományos ismeretek tömkelegében. Rendszer nélkül bármi nagyot, maradandót alkotunk is a tudomány terén, az nélkülözni fogja az egységet és biztosságot. Rendszer nélkül nem lesz az anyag áttekinthető, és nem lehet kijelölni a helyet, melyet az illető tudomány az ismeretek óriási világában elfoglalni hivatva van.

Azzal, hogy valamely tudomány tárgyának egyes részeit felsoroljuk, még nem alkottuk meg a tudomány rendszerét. Ehhez mindenekelőtt az szükséges, hogy a tudomány anyaga legalább megközelítőleg körülhatárolva legyen, s az egyes részek logikai összefüggéssel birjanak egymás között. A rendszernek nemcsak felölelni, de systematice csoportosítani is kell a tudomány anyagát. Igaz, hogy a rendszer csak külső keret, melynek formáiból a folyton fejlődő tudomány igazságai olykor kiduzzadnak, s áttörnek a legszilárdabban megalapított korlátokon is. Sőt az is megesik, hogy egészen halomra döntik a leggondosabban megállapított tudományos rendszert is.

Ezekből azonban nem az következik, hogy rendszerre szükség nincs, hanem az, hogy az elavult rendszer helyett újat kell alkotni, a mikor arra szükség van. Olyan a rendszer a tudományban, mint a ruha az ember testén. Szükségből foltozgatathatjuk ugyan egy ideig, de ha egyszer elavult az, vagy kinőttük, újat kell csináltatni. De azért az eldobott réginek a formái, melyek egykor jónak bizonyultak, fognak irányadóul szolgálni az új elkészítésénél is.

A szociológiának ma még általánosan elfogadott rendszere nincs. Miveljünk a tudományt, kutatjuk annak igazságait, gyűjtjük az adatokat lázas munkával, hogy abszolút érvényű törvényeket vezessünk le azokból, de az egész tudománynak rendszere még nincs megalkotva. Hogyan is lehetne ez, a mikor a tudományos világ magával az óriási anyaggal sincs még tisztában.

Ismerünk ugyan már nagyon figyelemreméltó és tudományos értékkel bíró kísérleteket a szociológia rendszerének megállapítására. Schöffle: „Bau und Leben des sozialen Körpers“ című nagy munkájában először próbál adni egy általános szociológiai rendszert, bár az rendkívül nehézkes és nehezen áttekinthető. Ujabbán Achelis, majd Ratzenhofer, Carey, Lilienfeld, Zenker, Eisler, legújabbán pedig Gumplowicz igyekeznek a szociológia anyagát többé kevésbé kimerítő módon csoportosítani, sőt a szociológiai kérdések e csoportosítása magánál a nagymesternél Spencernél is feltalálható. Mindazáltal eltekintve attól, hogy e rendszerek egymástól alapjukban is különböznek, jóllehet egy későbbi rendszer megalkotására rendkívül becses anyagot szolgáltatnak, — ezek mindenike távol áll még attól, hogy belőlük egy rendszeres szociológiai kézikönyv tömöríthető legyen.

A szociológia rendszere még megalkotásra, a szociológia kézikönyve még megírásra vár. Addig pedig, a míg ez a rendszer megalkotva, s e kézikönyv megírva nincs, a szociológiát lehet ugyan tudományosan művelni, sőt lehet abból előadásokat is tartani, de a szociológiát tanítani, különösen iskolában tanítani, nem.

Alig csalódom tehát, ha éppen a megfelelő rendszer hiányában keresem az okát annak a körülménynek, hogy a szociológia mint tudomány, az egyetemen és a felső iskolákban még most sem foglalta el méltó helyét.

Hogy tehát a szociológia a tudományok hierarchiájában a maga méltó helyét biztosíthassa, mindenekelőtt annak rendszerét kell megalkotni, hogy annak alapján a tudomány kézikönyvét megírni lehessen.

Hogy e feladat megoldása minő óriási nehézségekkel jár, azt épen a szociológia művelői tudják legjobban. Bármit próbáljunk is tehát e téren alkotni, az okvetlenül többé-kevésbé kétes értékű kísérlet marad. Ebből azonban nem következik az, hogy a feladat megoldását meg se próbáljuk, mert hiszen kezdeni mégis csak kell a dolgot. Lehet, hogy számos erre irányuló kísérlet meddő és értéktelen marad, de az is lehet, hogy a sok kísérlet között majd akad olyan is, a melyet minden gyarlósága dacára mégis fel lehet majd a jövő alkotásoknál használni.

Egy ilyen kísérlet az, amelyet az alábbiakban nyújtani óhajtok. Mielőtt azonban szociológiai rendszeremet ismertetném, szükségesnek tartom, hogy pár szóval annak előzményeivel is foglalkozzam. A szociológia tanításáról az iskolákban, különösen minálunk Magyarországon kívánok még röviden egyet-mást elmondani.

— Folytatjuk. —

Sárgult lapok

Tolnavármegye történetéből.

Tolnavármegye teknősbékái.

Tolnavármegyét ezelőtt kétszáz évvel nagyon terhelték a különböző ingyenes szolgáltatásokkal, különösen katonai ügyekben, melyek napirenden voltak. A vármegye urai, hogy a terhes szolgáltatásokat enyhíthessék s azok egy részét úgy a maguk, mint különösen a szegény adózó nép vállairól levehessék, gyakorta kedveskedtek egyfel-mással az ország és a vármegye élén álló főuraknak, hajlandóságuk megnyerésére.

Ilyen kedveskedő érdekes ajándékozást örökölt meg a vármegyének 1717, október 2-án felvett jegyzőkönyve, mely szerint az azon napon tartott vármegyei nagygyűlés alkalmával egyéb nevezetes vármegyei ügyek elintézése között elhatározták azt is, hogy:

A vármegye adószedője Tuharics, magá az vevén 40 forintokat. ezen pénzen Ócsényben vegyen 30 darab tekenősbékát gróf Pálffy Miklós nádor, gróf Hunyadi kir. udvari kanczellár és gróf Nesselródt pécsi püspök, mint a vármegye főispánja részére.

Tudvalevőleg a régi időben a főúri háznak különösen kedvelt, inyencz eledele volt a tekenősbéka, melyet különféle módon készítettek el. Vármegyénk területén ez idő szerint az édesvízi tekenősbéka csupán Medina határában tenyészik meg.

Érdekes adat ez nemcsak kortörténeti szempontból, hanem Sárközünkre nézve is. Minő vízközi állapot lehetett valamikor például csak Ócsény határában is — a hol tekenősbékákat fogdoztak, még pedig tekintve a fentebb megörökített összeget, — egy darabra 1 frt. 30 krt számítva, ami az akkori időben legalább is felért mai öt korona összeggel — bizony elég hatalmas édesvízi tekenősbékák tenyészhetek a sárközi vizekben, ha a fogdozóknak egy darabért 1 frt. 30 krajczárt vesztegetett a tekintetes vármegye.

V Á R M E G Y E.

Tolnavármegye nyári közgyűlése.

Tolnavármegye szokásos nyári közgyűlését f. évi aug. 10-én tartja meg. Az állandó választmány az azelőtt való napon, aug. 9-én ülészik. A vármegyei közgyűlés iránt általános az érdeklődés, mert ekkor történik meg a vármegyének a politikai kérdésben való s a helyi hírlapokban oly sokat szellőztetett állásfoglalása.

A vármegyei utibizottság f. hó 26-án tartott ülést, hogy az állami beruházási kölcsönből kiépítendő közutaknak a miniszteri rendelet értelmében való újabb tervezetét összeállítsa. Az ülésen Dóry Pál alispán elnöklésével részt vettek: Perczel Dezső, Ko-

vács S. Endre, Vizsolyi Ákos, Forster István, Jeszenszky Andor, Sass László Örfly Lajos, Löwy Mór és a kereskedelmi kamra képviselőiben Mehrwerth Ferencz, továbbá Simontsits Elemér főjegyző, Tolth Ödön t. ügyész, Podhoránszky Géza műszaki tanácsos, Bajó Pál, báró Jeszenszky György, Rassovszky Julián, Szentiványi Miklós főszolgabírók, dr. Bernálh Béla szolgabíró. A megállapított tervezetet nagyobb terjedelménél fogva jövő számunkban közöljük.

A pénzügyi szakosztály ülés-e. A pénzügyi szakosztály f. év aug. 7-én ülést tart. A szakosztály jul. 27-én tartott ülésében ugyanis a 700 ezer forintos közúti kölesön felvételét határozta el s ezen az újabb ülésen azt a javaslatot állapítják meg, a melyet a szakosztály ebben az ügyben a közgyűlés elé terjeszteni fog.

A vármegyei tisztviselői nyugdíj-választmány augusztus hó 4-én ülést tart, melyen Csizmazia Imre vm. írnok és Bajusz Géza hivatalosolga nyugdíjaztatási ügyben határoznak.

Hivatalától elmozdított állatorvos. Brummel Gyula dunaföldvári járási állatorvos a vármegyei fegyelmi választmány javaslatához képest a várm. közigazgatási bizottság több súlyosabb természetű szabálytalanság miatt hivatalától elmozdította. Az ítéletet Brummel a földmivelésügyi miniszterhez felebbezte; de a miniszter a közigazgatási bizottság ítéletét indokainál fogva helyben hagyta.

A szekszárd-keselyűsi és pinczehelyi simontornyai utak kiépítésére vonatkozó versenytárgyalás eredményét múlt számunkban közöltük. A vármegyei közigazgatási bizottság e hó 14-én tartott ülésében határozott a tárgyalás eredménye felett. Ezen határozat szerint a szekszárd-keselyűsi utvonalon 0:254—1:065. szakaszának kis kockakö burkolattal való fedésére a kissebesi gránitkőbánya társaság ajánlatát elfogadta, de a kiépítés eredeti tervezetét Simontsits Elemér vármegyei főjegyző indítványára akként változtatta meg, hogy a kiépítendő utszakaszról, az ut kezdetétől a főgimnáziumig való rész, az utpadkával együtt, tehát egész szélességében lesz kiskockakövel kirakva — a többi részen az árokrendezési munkálatokat a vállalatból kivette s azt az államépítészeti hivatal közreműködésével házilag fogja a vármegye rendeztetni. Bár forgalmi s más tekintetek kívánatosak tennék ennek az utszakasznak egész a vasutig való teljes szélességben való kikövezését, a közigazgatási bizottság eme határozataért is hálásak vagyunk, mindenesetre nagyban hozzájárult vele Szekszárd városá tételehez. A pinczehelyi simontornyai ut kiépítendő részére pedig Jedovszky Zsigmond 2:07% engedménnyel tett ajánlatát fogadták el.

Községi ügyek.

Képviselőtestületi ülés. Paks község képviselőtestülete folyó hó 26-án megtartott ülésén elhatározta, hogy az új járásbírósi épülethez szükséges területet megadja. Az új községi ovodára nézve pedig a miniszterium kilitásba helyezte azt, hogy az óvónő fizetéséhez 400 korona államsegélylyel hozzájárul azon feltétellel, ha az óvónő kinevezésének jogát megkapja. A képviselőtestület ezen ajánlatot nem fogadta el, mert az óvónőt maga akarja választani.

A tolnai község ház. A tolnai község ház építése egy kis időre megakadt. Egyesek ugyanis kifogást emeltek az ellen, hogy a vállalkozó nem dunai homokot akar használni. Az előjáróság kikérte az építés vezető Tóth Henrik államépítészeti hiv. mérnök véleményét, a ki odanyilatkozott, hogy a vállalkozónak, mivel a szerződésben ki nem kötötték, joga van bármilyen homokkal építeni, a külső díszítési munkánál azonban dunai homokot köteles használni. Erre összeült a képviselő testület s a szavazással szemben kötelezte a vállalkozót a dunai homok használatára, de a vállalkozó ezt a határozatot megapellálta a vármegyéhez, Tóth

Henrik mérnök pedig a mint halljuk, levonja a konsekvenciát s lemond az építés vezetéséről, mert elvégre őt szakértőnek hívták meg s különös bizalomnak találja a község részéről, hogy inkább hallgat másokra és saját szakközegének véleményét nem veszi figyelembe.

— Kocsola község képviselőtestülete Laskó Dezső községi jegyző indítványára elhatározta, hogy népkönyvtárt létesít, melyből a gazdák és gazdasági munkások ingyen kaphassanak hasznos olvasni való könyveket. Mivel azonban maga erejéből felállítani nem képes, az anyagi segínyt a földmivelésügyi minisztertől államsegélykép kéri. Ebbeli kérvényüket a képviselőtestületi határozattal, melyben egyuttal a létesítendő könyvtár alapszabályait is megállapították, pártfogó felterjesztés végett a vármegye alispánjához már be is terjesztették.

HIREK.

— Személyi hírek. Széchenyi Sándor gróf főispán val. b. t. t. Kaltenleitegenből augusztus hó elsején hazaérkezék s a vármegye 10-én tartandó közgyűlésén ő fog elnökölni. Bezerédy Pál főrendiházi tag, marienbadi kurájáról haza jött, de nem sokára Gasteinba utazik. — Bernrieder József a tolnamegyei szabadelvűpárt elnöke befejezte gasteini üdülését. Bezerédy Andor kir. kamarás, nagybirtokos pár hétre Bécsbe utazott. Dörög Pál alispán az elmúlt héten megvizsgálta a tamási járási főszolgabíró hivatalának ügymenetét, azután Veszprémben, Pannonhalmán és Győrött időzött.

— Nunkovich Ferencz gyógyulása. Nunkovich a központi járás köztisztviselőben álló nyugalmazott főszolgabírója, mint örömmel értesülünk, a teljes gyógyulás útján van. A madeirai levegő nem tett jót egészségének, innen tehát a délfranciaországi Fouchalba utazott, de az ottani sanatorium hiányos berendezése miatt mihamar a bajországi Saint-blazien sanatoriumba ment, a hol most teljesen jól érzi magát s egészségi állapota napról napra javul. Örömmel közöljük ezt a hírt, mert tudjuk, hogy olvasóink közül sokaknak örömet szerzünk vele. Nunkovich Ferencz ugyanis közéleti szereplésével mindenfelé csak szimpatiait keltett s a róla érkező jóhír kedves lesz mindazoknak, kik őt úgy a hivatali, mint a magánéletben, kedves, szeretetreméltó modorúként becsülték és megszerették. Kívánjuk, hogy teljesen meggyógyulva mielőbb idehaza lássuk!

— Felépült a lengyeli kastély. Apponyi Sándor műkincsekről híres lengyeli kastélya, mely pár hónappal ezelőtt leégett, immár felépült. A központi fűtési készüléket és villanyvilágítást most rendezik be. A könyvtár helyisége is teljesen kész. Sok olyan óvintézkedést léptettek életbe, mely elejét veszi minden további tűzveszedelemből származható bajnak. Ezzel a híres könyvtár ismét vissza lett adva kulturális nemes hivatásának.

— Kinevezés. A vallás és közoktatásügyi miniszter Steinecker Ferenc kir. tanácsos, közalapítványi kir. gazdasági felügyelőt, ki hasonló minőségben Szekszárdon évek során működött, közalapítványi kir. gazdasági főfelügyelővé nevezte ki.

— Új kastély. Schell József báró Katalin pusztán egy minden tekintetben modern, külsőleg is impozáns kastélyt építtetett, kiváló műveléssel gondoskodott annak belső berendezéséről is. A szekszárdi báró August ház értékesebb műtárgyainak egy része is ott lett elhelyezve.

— 30 éves találkozó. A pécsi főreáliskola növendékei közül azok, a kik 30 évvel ezelőtt végezték a főreáliskolát f. év aug. 15-én találkozóra gyűlnek össze Pécsen. Az érdekes összejövetel programja a következő: 1. Aug. 15-én délelőtt 10 órakor találkozás a „Vadember Szállóban”. 2. Hálaadó isteni tisztelet a Ferenczrendiek templomában. 3. Tisztelet a főreál tanoda igazgatójánál. Az üdvözlő beszédet Mathis Kálmán szekszárdi p. ü. sz. tanácsos tartja s alkalommal a főreáliskolai segélygyűlés javára alapítványt tesznek. 4. Ebéd a „Vadember”-nél. 5. Ebéd

után fényképeztetés. 6. Délután a város nevezetességeit tekintik meg. Este vacsora a „Vadember”-ben s ugyanakkor megállapítják a későbbi összejövetel idejét. A találkozáson a tolnamegyeiek közül részt vesznek: Mathis Kálmán p. ü. számtanácsos Szekszárdról, Tiringer Vilmos tisztartó Lengyelről, Lovász Gábor jegyző Nagymányokról, Rüll Nándor tak. igazgató Bátaszékről, Hollós László főreál iskolai tanár, akad. tag Kecskemétről.

— A vidéki nyomdatulajdonosok országos szövetségének igazgató választmányi tagjai Molnár Mór szekszárdi nyomdatulajdonos meghívására a mai esti vonattal érkeznek Szekszárdra. Holnap, a jövő hónapban Budapesten tartandó közgyűlés tárgyait készítik elő a közgyűlésre s még az nap este haza utaznak. Az igazgató választmányi ülésen részt vesznek: Forster Rezső lapszerkesztő és kiadó Miskolcra mint diszelnök; Engel Lajos elnök Szegedről; Láng József társelnök és Laszki Armin Nagyváradról, Boros János Aradról, Werfer Károly Kassáról, Kner Izidor Gyomárról, Kónig Salamon Szegedről, Kirchner Ernő Verseczről, Fischel Lajos Nagykanizsáról és Somló Manó Dunaföldvárról, kik közül többen nem csupán lapkiadók, hanem lapszerkesztők is.

— Választások a vármegyénél. Tekintettel az árvaszéknél napról napra szaporodó sok munkára, úgy értesülünk, hogy a Korbonich Dezső árvaszéki elnök halálával megürült állást már legközelebb betöltik. Az ülnöki állásra Végess János és Laky Ottmár árvaszéki jegyzőkön kívül Bajó János paksi szolgabíró is pályázik. Ha őt választják meg, az így megürülő I. oszt. szolgabírói állásra az utána következő szolgabíró lép elő, míg ennek helyére értesülünk szerint báró Jeszenszky Ödön tb. aljegyző, közigazgatási gyakornok fog pályázni. A vármegye aug. 10-iki rendes közgyűlésén a völgyeségi járási szolgabírói állást is betöltik.

— Névmagyarosítás. Kiskoru Fichtel Rezső és Armin tolnai lakosok családi neveket Fenyő-re változtatták.

— Kinevezés. A m. kir. igazságügyi miniszter Zöld Aladár dunaföldvári kir. járásbírósi aljegyzőt, állomás helyén való meghagyással jegyzővé nevezte ki.

— Óvoda és tankötelesek Szekszárdon. Szekszárd nagyközség előjárósága befejezte az óvoda és tankötelesek összeírását, melynek eredménye szerint Szekszárd területén van 3393 óvoda és tanköteles fiú és leány.

— Nagy idők tanujának házassága. Hogy „Az öreg ember nem vén ember” annak tanujelét adta az 1824. évben született Grünhut Ignác síogárdi évszázados mester, ki Síogárdon f. hó 20-án esküdtött örök hűséget 1853. évben született menyasszonyának: Spitzer Terézia urhölgynek. A völgyes mint honvéd küzdötte végig az 1848/49-iki szabadságharcot.

— Az Erdélyi Kárpát Egyesület folyó hó 9-én Pakson tartott osztályalakuló gyűlésén osztályelnökké Horváth Sándor ág. hitv. ev. főesperest, osztályalelnökké pedig Dr. Grosch József ügyvédet választotta meg.

— Új segédlelkész. Gyurátz Ferencz dunántuli ág. hitv. ev. püspök, Schád Bol dicsárt, Schád János sárszentlőrinczi tanító fiát, a paksi ág. hitv. egyházhoz segédlelkészé kinevezte.

— Czipőkiallítás és czipőkongresszus. Jövő hó 13-án czipéskongresszus lesz Pécsen, melyen a szekszárdi czipész szakegyesület részéről, mint képviselő Bóday Gusztáv vesz részt. Ugyanakkor czipőkiallítás is lesz Pécsen, amelyen készítményeikkel Szekszárdról a következő mesterek vesznek részt: Bóday Gusztáv, Tóth József, Moizes Károly, Rogozsán Gábor, Pesti Béla, Klein János, Csikós Mihály, Fonyó Ferencz, Breier Bernát és Bitz János.

— Eső, jég. Paksi tudósítónk írja: Folyó hó 22-én délután nagy felhő jött a Duna felől. Eső szépen esett, de Csámpa pusztán és Felső-Pörösön jég is volt, a mely azonban nem igen nagy kárt okozott. Az esővel együtt járó villám a szertüskertben lesújtott, a melynek következtében Wolf János gazdát és lovát agyonstujtotta, Haaz Jánost és fiát csak a villám szele érte, s nagyon csekély bajuk esett. Lesújtott továbbá a paks-fadd-

bogyszlói telefonhálózat oszlopába is, az oszlop kidőlt, s Fehér József gátörre esett, de bajt nem okozott.

— **Iparművészeti kiállítás Kaposváron.** Kaposváron augusztus hónapban iparművészeti kiállítás lesz, a melynek rendezésében résztvesznek a város társadalmának előkelőségei. A kiállítás céljaira a pécsi kereskedelmi és iparkamara 100, Kaposvár város 300 korona segítséget adományozott; a vármegye legközelebbi közgyűlésén pedig 400 koronát fog megszavazni.

— **Vasuti előmunkálati engedély meghosszabbítása.** A kereskedelmi miniszter Totth Ödön szekszárdi és dr. Totth István budapesti ügyvédek részére a Paks, Szekszárd, Kakasd, Zomba, Tevel, Závod, Mucsi felé Új-Dombóvárig és onnan tovább Balaton-Földvárig vezetendő vasutra a múlt évben meghosszabbított előmunkálati engedélyt ennek lejártától számítandó még egy évre meghosszabbította.

— **Halálos szerencsétlenség.** Halálos szerencsétlenség történt folyó hó 21-én este felé Bátaszéken a Kossuth Lajos utcai iskola udvarában. Ott játszadozott Gesztesi Péter tanító 2 kis leánykája, egy kis dajkaleány, az iskolaszolga kis unokája meg egy szomszéd leányka. Játék közben a szivattyús kuthoz is kerültek, annak födelén is ugrándoztak, de a földnek középső deszkája annyira elkorhadt volt, hogy leszakadt és az iskolaszolga 3 éves kis unokája Hauvaszer Margit eltűnt a kut mélyében, a kis dajka azonban szétterjesztett könyökeivel föntartotta magát a nyílás két szélén és nem esett bele. A kis leánykák kiáltásaira figyelmessé lett tanítóné és az iskolaszolga leánya ijedten állottak a nyílás szélén, míg végre a kis áldozat anyja kirohant az utcára segítségért kiáltozva. A sarki bolt előtt pihenő két bácsmezei cséplőmunkás rögtön kész volt segíteni, az egyik a kut csövén le is kuszott de mire a kis leánykát fölhúzták a kötéllel leeresztett kosárban, az addigra megjelent orvos minden élesztési kísérlete hiába volt. Másnap tartották meg a hivatalos vizsgálatot, mely alkalommal a boncolás során konstataáltak, hogy tisztán csak fuladás okozta a kis áldozat halálát, estében meg sem ütötte magát. Vasárnap d. u. temették el nagy részvét mellett. A bírói vizsgálat mindenestre ki fogja deríteni a szomorú eset okozóit és okát.

— **Iskola megszűnés.** Vertheim Ármin székesfehérvári lakos volt kistengeliczi bérlő értesítette a vm. közigazgatási bizottságot, hogy a birtok elparcellázása folytán az ott fenállott iskola fenntartásáról többé nem gondoskodik. A tanítót is felmentette már állásától.

— **Beütött a villám.** Özv. Weisz Hermanné tolnai lakos házába f. hó 22-én a villám beütött. A nyitott ablaknál dolgozott ugyanakkor a házbár lakó Róhm Károly szabómester, de szerencsére nem történt semmi baja; csak itt-ott a szoba menyezét rongálta meg a villám.

— **Mire jó a forró leves?** Varga Mária és Varga Istvánné sz. Liszkai Mária Ózsák pusztai téglavetőházi lakosok összerlekedtek s Varga Mária, Varga Istvánné a heves szóvitához illendően egy fazék forró levest nyakon öntötte. Természetesen vége szakadt a szóharcznak, de Vargáné is megemlegeti a forró levest, leégette testéről a bőrt.

— **Veszedelemes cséplőgép.** Hirschinger Mihály dunakömlői gazdaember ki akarván használni a technika újabb haladásait, Budapestről hozatott egy benzin-motoros cséplőgépet, melynek első próbacseplése alkalmával szerencsétlenül járt, amennyiben a gép csilinderje elpattant s az Rein Miklós dunakömlői gazda egész évi buzatermését felgyújtotta. A károsult gazda követeli kárát a géptulajdonoson, ki a veszedelemes cséplőgépet szállította.

— **Akinek az Isten se parancsol.** Furcsa következtetésre jutott egy szekszárdi uri ember kocsisa a szocialis tanoktól való megittasodása közben. A napokban odaállított a kocsis a gazdája elé és egyszerűen kijelentette, hogy ő nem szolgálja tovább s fogadjon estélig más kocsist. Az ur nagyot nézett s talán gondolt is valamit kocsisának elme-

beli állapotja felől, de aztán tréfának véve a dolgot, kérdezte, hogy minek még el, valami bajod van? Nincs nekem semmi felelt a kocsis, csak nem akarok tovább kocsis lenni. De nem úgy van ám, viszonzá az ur, előbb föl kell mondani, aztán mehetsz el, ha a fölmondási idő letelelt; így van annak a törvénye. Nem bánom én felelte vissza a kocsis, nem parancsol nekem az Isten se, mert én czozilista lettem. Mikor az értelmetlen nép a maga korlátolt eszével így értelmezi a mai korszellem irányát, a népszabadságot, akkor ez óriási veszedelmet rejt magában s az ilyen gondolkozást kiméltetlenül ki kell irtani, míg el nem harapózik.

— **Utmosterek és utkaparók fizetés-javítása.** A folyó hó 27-én tartott vármegyei pénzügyi bizottság ülésén a bizottság a megyei utmosterek fizetését évi 200 koronával, az utkaparókékat pedig havi 4 koronával felemelte, illetve ilyen értelemben tesz előterjesztést az augusztus hónap megtartandó törvényhatósági közgyűlés elé.

— **Cséplőmunkások sztrájkja.** A dombóvári járásban, legújabbán pedig a tamási járásban is kiütközött a cséplőmunkások sztrájkja, kik most a cséplőrészt és munkabér felemelését kívánják. A dombóvári járásból tegnapelőtt hoztak be néhány makacs szerződéseszező sztrájkolót a szekszárdi kir. törvényszék fogházába.

— **Szétrobbant szódás-üveg.** Mult kedd délelőtt egy kis cselédleány néhány szódás-üveget vitt haza, Bátaszéken. Az utcán egyszerre csak óriási durranással az egyik üveg szétrobbant és eltört még egy másik üveget is; a szerteszt röptülő üvegeserepek csúnyán megsebeztek a kis leány bal lábikráját, nagy helyen kivágva belőle az izmot. Az utcán járó fiatal mészáros saját kötényével kötötte be az erősen vérző sebet. Gazdája lakására szállították. Két három hétig fogja az ágyat nyomni.

— **Tüzek.** Ozorán gyakori a tűz. Folyó hó 17-én éjfél tájban az ottani gazdák által alapított gőzmalom részvénytársaság gőzmalma égett le. A rendkívüli erőfeszítéssel dolgozó tűzoltóságnak Hesz Lajos csővezető buzgókodása folytán sikerült magát a gépházat megmenteni. A kár biztosítás folytán megtérül. A vizsgálatot a tűz keletkezésének okára nézve megindították. — E hó 24-én reggel 2 órakor Ócsenyben is tűz volt. Deutsch Ignác koresmáros háza gyult ki, idejekorán eloltották.

— **Letartóztatott kereskedő.** Faragó Géza kereskedő tamási lakos üzlete folyó évi július 19-én este kigyuladt, melyet azonban nemsokára eloltottak. A csendőrség több terhelő gyanuok alapján Faragó Gézát letartóztatta, mert üzletét tulmagasra biztosította, az áruknak nagy részét pedig a tűz kiütése előtt már előre elrejtette.

— **Gyújtogatás gvanuja alatt.** Herczeg János ócsényi lakos már boros állapotban kért bort Deutsch Ignác ócsényi koresmárostól; de mivel pénze nem volt, nem kapott. Ekkor haza ment pénzért s vissza jövet, midőn mutatta, hogy van pénze, a koresmáros egy liter bort adott neki. De az ittas emberben forrt a méreg, hogy hitelbe nem kapott bort s összeveszett a koresmárossal, a ki aztán Herczeget kidobta. Erre Herczeg fenyegetőzve távozott s még az éjjel leégett a koresmáros háza. Ennél fogva Herczeget a csendőrség gyújtogatás gvanuja miatt feljelentette.

— **Villámcsapott gazdaember.** A folyó hó 22-én d. u. 4 órakor keletkezett égiháború alkalmával Pakson, a cséplőhelyen törek összehordással foglalkozó Volf János 41 éves földmives gazdát a villám fejbe sújtotta, úgy, hogy abban a pillanatban meghalt; a villám csapás egyik lovát is érte, mely szintén elpusztult, míg a másik lónak semmi baja. A szerencsétlen embert f. hó 23-án temették el. A nép természetesen sugott-bugott a temetésen s Isten verésének tekintti e szerencsétlenséget, mivel Volf perlekedni szerető ember volt, ki testvéreivel még most is folyton perben állott.

— **A lenszebb sport a fényképezés!** A fényképezéshez szükséges gépek és lemezek, valamint vegyszerek igen nagy választékban kaphatók Árva J. könyv- és papír-

kereskedésében Szekszárdon. Ugyanott gram-mophonok és phonographok csekély havi részletfizetésre kaphatók. Ajánljuk t. olvasóink figyelmébe.

— **Leesett a szekérről.** Vajer János paksi jómódu gazda folyó hó 24-én gabonás kocsival jött haza, kocsisa hajtotta a lovakat, míg ő a gabona tetején aludt. Egyszer csak a kocsi hirtelen megzökken, mire Vajer János leesett a kocsiról, még pedig oly szerencsétlenül, hogy a dunaparti korlátot veszedelmesen összezúzta magát; most a halállal vívódik.

— **Elgázolta a vonat.** Sülkei Mihályné bölcskei földmives neje folyó hó 25-én ebédet vitt az urának a gabonaföldre, s nem vette észre a Paks felől jövő viczinális vonatot, a mely aztán a bölcskei vasutállomásnál levő átjárónál keresztül ment a szerencsétlennen. Az ilyen baleset egyáltalán nem mehet csodaszamba, sőt még máskor is előfordul majd, mert a vonat épen ott bukkan ki a hegy mögül s egyszerre ott van, nem is látni, előbb míg oda nem érkezik. Csak az csodálatos, hogy ilyen veszedelmes átjárónál nem alkalmaznak sorompót, mert ha az volna, nem történnék meg, hogy békésen, gyanutlanul menőt három darabra szeljenek a viczinálisnak kerekéi.

— **Betörő cigányok.** Vlasits Ádám és Kinder János várdombi lakosokhoz Sárközi Ferencz, József és Szepi nevű cigányok betörték és 9 drb. vánkost és 2 drb. dunyhát elloptak s azokat G. Korsós János sárpilisi lakosnak eladták. A betörőket már beállították a kir. ügyészséghez.

Borszék.

Ha Székelyföldön jársz — feuyvesek aljában —
Hol tündértől népes ragyogó világ van,
Mégejt híres vízű Borszéknek forrása,
Mely már Atillát is vendégül traktálta,
Itt pedig Tolnában, bikavér honában,
Borivóktól népes, venyigés világ van,
Melynek lángborából — ha megtelek gyönggyel
A magyar néplélek őseréje tör fel . . .

Csak borszéki vizet igyunk hát ily b.rral:
Magyar virtust uevel, életkedvet forral . . .

Gyászrovat.

Korbonics Dezső † Tolnavármegye székházán s a szekszárdi kaszinón gyászszászoló hirdeti a vármegye egyik érdemes tisztviselőjének elhunytát. Korbonics Dezső árvaszéki ülnök halt meg e hó 27-én Budapesten, a Lipótmezőn, ahova szerette a gyógyulás minden reménye nélkül, másfél héttel ezelőtt helyezték el. Az elhunyt csendes biggadt, megfontolt természetű férfiú volt. Híres volt szófukarságáról, de azért igen sokan siratják elhunytát, mert benne barátságos, emberszerető szív lakott. Szerette a társaságot s ezért általában szeretet környezte. A hatalmas, híres erejtű ember már régóta betegeskedett, reumatikus bántalmak gyötörték. Ennek az évnek elején azonban komplikációk állottak be, hivatalában többször összeesett, utóbb agybántalmi mutatkoztak, úgy hogy a Schwarzer féle intézetbe kellett felszállítani, onnan csak nem rég vitték át a másik szomorú helyre. Az elhunyt az árvaszéknél, mint nyilvántartó 1880-ban kezdte hivatali pályafutását. Ezt megelőzőleg 1879-ben résztvett a Boszniai okkupációban. 1881 febr. 5-én árvaszéki jegyző lett, míg atyja halála után 1888 okt. 1-én ülnökké választották, megbízható, tiszta jellemű tisztviselő volt. Halálát neje s három árvája siratja. Holttestét Szekszárdra szállítják, temetése vasárnap d. u. lesz.

Dr. Roboz Zoltán Somogyvármegye főlevéltárnoka, Tolnamegye egykori fillokszera biztosa, 44 éves korában elhunyt Kaposváron. Roboz Zoltán kiválóan képzett tudományos férfiú volt; kár, hogy betegeskedése eltérítette tulajdonképpeni életpályájától. 1861-ben született s még nem volt 20 éves, mikor Budapesten a bölcsészlet doktorává avatták. A zoológia, botanika, mineralógia voltak kedvencz tantárgyai s a zoológia szak-

ból az egyetemen 1881-ben pályadíjat nyert. Még ennek az évek az őszén Heidelbergbe ment, hol a jeles zoológus *Bütschli* oldala mellett önálló buvárlatot folytatott. Itt készítette „Beiträge zur Kenntniss der Cestoden» című művét, mely egy ottani zoológiai folyóiratban jelent meg. 1882-ben az Akadémia kiadványai sorában látott napvilágot az „Adatok a Cestodák ismeretéhez a Solenophorus megaloccephaluson megejtett észleletek alapján» című munkája. Ugyanekkor állami ösztöndíjjal külföldi utazást tett, Grácban írta a *Calcituba polymorpha* cz. munkáját, mely 1883-ban a bécsi tudományos akadémia kiadásában jelent meg. 1883. őszén a francia államnak a Földközi tenger partján Villefranche sur Merben felállított tengeri zoológia stációján dolgozott s itt írta adatok a „Gregarinák ismeretéhez» cz. művét, mely 1886-ban az akadémia kiadványaiban látott napvilágot. A kilenczvenes évek elején Tolnavármegye fillokszera biztosa lett, több szőlészeti és a filloxera vésszel foglalkozó füzetet írt, s nagyobb szőlészeti tanulmány utakat tett Franciaországba, a hol egy alkalommal veszedelmes kalandja volt a rendőrséggel, kémnek nézték, letartóztatták s csak nagy utánjárással tudott szabadulni. Mint filoxera biztos nagy barátja volt a szénkénevezési rendszernek. Tolnából aztán Somogyvármegyébe ment főlevéltárnoknak, de azóta is többször megfordult Szekszárdon, hol a bohem természetű, jókedvű, szellemes embert nagyon sokat kedvelték és szerették. Még itt, vagy talán már korábban megkapta a tüdővérszt, de Afrika forró levegője többször vissza adta életét, melynek mostani kialuvása nemcsak határozottan kár a hazai tudományra, de nagyszámú barátaira is igazán fájdalmas. Az elhunytat neje *Szalay Elza* (*Szalay* Fruzina az ismert költőné testvére) és két leánykája gyászolja; *Roboz István* a Somogy cz. lap szerkesztője, a magyar vidéki hirlapírás érdemes uttorója pedig egyetlen fiát siratja az elhunytban. A halottat sírjái elkísérő általános szeretet s kartársainak hozzá való törhetetlen ragaszkodása enyhítse az ő mély szülei fájdalmát s hozzá tartozóinak keservét.

Triebler Ilmát ezt a közjótékonyság terén fáradhatatlan urhölgyet a szekszárdi róm. kath. ovoda és gyermekmenhely egyesület ügybuzgó alelnökét sulyos csapás érte. Testvére *Triebler* Mária öz. *Mühr* Istvánné urnő életének 63-ik évében elhunyt Bándon. Az elhunytat e hó 22-én nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra. Számos rokonon kívül gyászolják gyermekei: *István*, nejevel *Pilich* Máriával és gyermeke: *Stefánia*, *Rerta* férjével *Tanács* Gyulával és gyermeke: *Pál*, *Gyula*, *Berta*, *János*, *István* és *Jenő*. Testvérei: öz. *Vlachovics* Szilárdné, *Triebler* Paulina, *Dr. Pongrácz* Sándorné, *Triebler* Hermína, *Triebler* Hermína, *Triebler* Ilma.

Özveggy ráczkevei *Eötvös* Józsefné, született *Hoffman* Erzsébet urnő 1905 július 20-án 75 ik évében elhunyt Dunaföldváron. Temetése 22-én volt. Kiterjedt rokonság gyászolja.

Engel Dániel 1848/49 iki honvéd életének 78-ik évében Pakson elhunyt folyó hó 19-én. Zemetése 20-án d. u. 2 órakor ment végbe. Nagy számú rokonság gyászolja.

VIDÉK.

Paks.

Sétatér a paksi Dunaparton. A Dunaparton nagyban hozzáfogtak a sétatér megalkotásához, padokkal látták el, s a parti kerttulajdonosok önként ajánlottak fel és adtak helyet, hogy a sétatér nagyobb legyen.

Simontornya.

Gyermek-menhely Simontornyán. Simontornyai tudósítónk írja: *dr. Gobbi* Gyula, a pécsi állami gyermekmenház orvos-igazgatója, folyó hó 23-án Simontornyán járt egy — ott létesítendő — gyermektelep ügyében. Igen szép és tanulságos előadás keretében ismertette a gyermekmenedékházak és

telepek célját, szivrehatóan ecsetelte a menházakban nevelt árvagyermek sorsát, a mi a nagy számú hallgatóságra látható benyomást tett. Azt hisszük, hogy *dr. Gobbi* fáradozásának meg lesz a sikere és a gyermektelep létrejöttét Simontornya jó szívű családjai elő fogják segíteni.

CSARNOK.

Athen.

Irta: *Zsigmond János.*

(Folytatás és vége.)

Az Olympeion.

Az Akropolis másik oldalán volt az olympiai Zeusnak fenséges és óriási méretű temploma, melyről *Livius* azt mondja, hogy „az egész földön az egyetlen nagy templom, mely az isten nagyságának megfelelő.” — Tervezője *Cossutius* műépítész volt, aki Kr. e. második század közepe táján befejezte annak építését. Hossza 107 és 1/2 méter, szélessége 41 méter volt, tehát az ephesusi és selinusi templomok mellett a legnagyobb görög pogány templom, amiről az utóvilágnak tudomása van. Összesen 104 korinthusi oszlopa volt 17-25 méter magasságu és majdnem 2 méter átmérővel. A gyönyörű oszlopokból 15 ma is fenáll, méltó bámulatára az utóvilágnak. Szépségét az is eléggé jelzi, hogy a megmaradt oszlopok pentelikus fehér márványból valók és óriási méreteikkel ma is bámulatra ragadják a szemlélőt.

Az Olympeionhoz egy diadalkapu vezetett, melyet *Hadrianus* római császár emlékére emeltek, aki Athennek nagy barátja és jótévője volt. Ez a kapu máig is fenáll és korinthusi oszlopainak maradványai és egyéb diszei máig is elég ép állapotban vannak.

Hadrianus kapujától egy utcán át jutunk a *Lysikrates*-emlékhez, mely *Lysikrates* nek a dionysusi versenyeken nyert győzelmének emlékére állítottatt. Kerek, kápolnaszerű emlék ez s egyszersmind a legrégebb korinthusi stylusban készült műemlék. Szerencsés fenmaradását annak a kerülménynek köszönheti, hogy a 19-dik századig a francia kapuczinus zárda könyvtárhelyiségül használta. Ma már nagy gonddal őrzik és vasráccsal vették körül.

Ha a *Dionysos*-színház szellemileg gyönyörködtette a művelt atheni közönséget, akkor a testi ügyességben való gyönyörködésre szolgált az u. n.

Stadion.

Ennek első megalapítója *Lykurgus* szónok és államférfiu volt 330 körül Kr. e. Később a már említett dúsgazdag *Herodes Atticus* az összes kőpadokat pentelikus fehér márványból pótolta, ami aztán jóformán ki is merítette a Pentelikos hegy márványbányáit.

Az Odeion mellett a Stadion az a mű, mely a bőkezűen adakozó *Herodes Atticus* nak a legnagyobb hirnevet biztosította. Itt is temette el az atheni nép az ő nagy jótévőjét. A Stadion nagysága és nézőterének magassága által impozans benyomást gyakorol a szemlélőre, főleg mióta a gazdag márványekesség egy *Awerof* nevű görög költéségén a meglévő romok alapján egészen följuttatott. Így följuttatva minden esetre többet mutat a szemnek, mintha romjaiban és töredékeiben meghagyták volna, de viszont nem kelti azt a hatást, mint keltendé, ha a maga eredetiségében volna még mindig. Így egy szépen följuttott régi műemlékkel van dolgunk, de nem egy kegyeletet érdemlő klasszikus emlékkel. Valószínű, hogy ha majd akad egy másik bőkezű *Meczaenas*, akkor a *Dionysios*-színházra fog kerülni a sor, amely még inkább megérdemelné, már eredeti magas rendeltetésénél fogva is, hogy visszaállítsák eredeti jó állapotába. A versenypályának hossza 204 méter, szélessége 33-36 méter. A nézőközönség ugy a régi, mint a följuttott Stadionban 50 ezerig emelkedhetett. Az ülőhelyek meg vannak szá-

mozva alulról egészen föl a legmagasabban fekvő helyekig.

Jóllehet a Parthenon romjai sokkal nagyobb szerű építkezést mutatnak, jóllehet az Erechteion fekvés és ékesség tekintetében tetszetősebbnek tűnik fel, mégis az a hatás, mit a

Theseus-templom

reánk gyakorol az épületen található véséscs erős elevevénye által, a régi pentelikus márvány aranybarna színe által és főleg a két évezred viharait átélte épület romlatlan épisége által, az a hatás rendkívüli. Csodák csodájának mondható, hogy a Kr. előtti 421-ben épült templom ma is egészen ép állapotban van. Az épület hossza 31-85 méter. Mindkét oldalán összesen 29 dór oszlop látható, melyek valamivel karcsubbak, mint a Parthenon oszlopai. A templomot valamikor a keresztény korban átalakították keresztény templommá, amikor sok díszétől megfosztották. Jelenleg nincsen meg a keresztény templom jellege és így a maga eredeti rendeltetésének van átadva újra. A keleti homlokzaton levő dombormű-faragványok, melyek *Herkules* 10 hőstettét ábrázolták, majdnem a felismerhetetlenségig elvannak rongálva. Hasonlóképen *Theseus* nak 8 hőstette is ábrázolva van, de szintén alig felismerhető formában. A festészetnek azonban még a nyomai sem találhatók meg már. Különben a templomnak van felügyelője, aki az idegenek számára megnyitja a templomnak — természetesen modernizált — ajtait és magyarázatokkal is szolgál.

Az ó-kori temető.

A régi Athen főkapuja előtt, az u. n. *Dipylon* előtt volt az ó-kori Athen temetkezési helye. Ez az egyetlen temető, mely az ó-görög világból fenmaradt. A kisebb sírköveket és egyéb emlékeket az atheni muzeumba vitték, a nagyobbakat azonban, melyek az idő viszontagságainak ellen tudnak állani, meghagyták eredeti helyén. A fölíratok ma is olvashatók és akárhány a Kr. előtti V. IV. századból elhunytól szármol be. Többi közt az ifjabb *Alkibiades* *Hipparete* nevű leányának márvány síremléke, vagy egy *Dexileos* nevű híres lovasé, aki a Kr. előtti 394-ben a Korinthus melletti lovascsatában kitüntette magát. A Kr. előtti 4-ik századból való az *Agathon* család síremléke, rajta feleségének, *Korallionnak* domborművé képe egy családi jelenet közepette: az asszony jobbával férjének kezét fogja, baljával annak karjába kapaszkodik, mögöttük egy szakálás férfi és egy ifju. Bizonyára az egymástól örökre való elbucsuzás jelenetét akarja ez ábrázolni. A figyelmet messziről magára vonja egy hatalmas szobor, bikát ábrázolva, mely egy síremlék tetején áll. Egyik legszebb síremlék, sőt talán valamennyi közt a legszebb egy *Hegesos* nevű asszonyé a Kr. előtti 4-ik századból. Egy magát szolgatóje segítségével cziczomázó szép asszonyt ábrázol a síremléken levő dombormű.

A szelek tornya.

Ez is azok közé az emlékek közé tartozik, melyek két évezred viharát szerencsésen túlélték. Nem is mint kiváló műemlék érdemel ez említést, hiszen oszlopfői is, melyek közelében hevernek, nem árulnak el valami magasabb művészetet; de az a körülmény, hogy a Kr. e. I. századból eredve, aránylag ilyen jó állapotban fenmaradt, már maga nem csekély érdekességet kölcsönöz az egésznek. Nyolczszögletű épület ez, 8 méter átmérővel és 13 méter magassággal. A „szelek tornya“ elnevezést onnan nyerte, hogy a 8 falának mindegyikén az illető éirányból jövő szelek vannak domborművön ábrázolva. Például a *Borreas* nevű szél egy morgó és melegen öltözött öreg ember alakjában van ábrázolva, az *Eurus* szelet, mely rendszeren esőt hozott, egy esőköpenybe burkolt öreg ember ábrázolja; a *Zephiros* egy szép ifju ábrázolja lobogó ruhával, melyből virágok hullanak. — Mind a nyolcz dombormű alatt láthatók a napóra nyomai. Éjjel a napórát vízióra helyettesítette, melynek a nyomai szintén láthatók. Amíg az épület

hajdan épebb állapotban volt, a tetején egy Triton volt bronzból, mely a szélirányt azzal jelezte, hogy szigonyával a fuvó szél után mutatott.

*

Ezek azok a régiségek, melyek a fényes multból Athenben fenmaradtak. Sajnos, legtöbbje ezeknek már csak romjaival emlékeztet a régi nagyságra; de most már ki látás van rá, hogy a meglevő emlékek meg is fognak őriztetni és kellő gondozásban részesítetni. Maga a görög állam, az ország elég magas színvonalon álló értelmi osztálya, azonkívül maga a művelt nagyvilág elég biztosítékot nyújtanak arra nézve, hogy még az idő vasfoga sem fog ezentul annyi pusztítást tenni a műemlékek közt, annál kevésbé az emberi barbarizmus, a durva rombolási kedv. Arra is gond van fordítva, hogy ami még ezentul napfényre kerül a föld és az omladékok alól, mindez megmaradjon Görögországban, hogy hadd képezze kincsét és büszkeségét annak a földnek, amely szülte azokat a nagy mestereket, akik mindezeket létrehozták. Ma is még minduntalan más és más régiségek jutalmazták a keresésükre fordított munkát és költséget. A „szelek tornya“ közelében frissen kiásott szép szobrokban volt alkalmam gyönyörködni, melyek a más egyéb régiségekkel együtt az atheni nemzeti-muzeumba kerülnek, hogy általuk gyarapodjék a sok értékes és tanulmányos műkincs, ami ott már fül van halmozva.

ISKOLAI ÉRTESEITŐK.

A paksi polgári fiúiskola XI. Értesítője.

Az értesítőt egy értekezés vezeti be, a melynek címe „A megfagyott levegő“, szerzője pedig *Günsz Gábor*. A rövid értekezés sok érdekes dolgot iparkodik elmondani, lehetőleg népszerű modorban.

Az értekezés után következik *Paraté György* igazgató jelentése, a kit a tanügyi kormány a mult iskolai évben helyezett Paksra Szeniczről, az elhunyt *Nagy Bálint* igazgató helyére. Más személy változás is történt az intézetnél. *Dr. Osváth János* h. igazgatót a miniszter a békéscsabai áll. polg. iskolához helyezte át igazgatónak s helyébe *Hónigsberg Márk* miskolci tanárt helyezte át.

A jelentésből kitűnik továbbá, hogy az ifjúság egészségi állapotát megzavarta a szorványosan fellépő skarlát és kanyaró, de a fertőző betegségek lefolyása elég enyhe volt.

Az intézet megünnepelte Erzsébet királyné emlékeztét, márczius 15-ét, április 11-ét. Az iskolát hivatalosan meglátogatta *Tihanyi Domonkos* tanfelügyelő és *Lád Károly* szakfelügyelő, a kik meg voltak elégedve az iskola komoly munkájával.

Rendkívüli tantárgyként tanították a latin nyelvet, francia nyelvet és közegészségtant. A latin nyelvet *Polgár Alajos* tanár adta elő s volt 15 növendéke. A közegészségtan tanítására önként vállalkozott *dr. Stern Miksa* gyakorló orvos, a ki előadásában leginkább az életben gyakran előforduló balesetknél szükséges segélynyújtást tárgyalta.

Öröndetes eseménye volt az iskolának, hogy telkének és épületének az államkincstár tulajdonába való átvétele, a mely már kilencz éve húzódott, a lefolyt tanévben az arra illetékes bizottság előtt megtörtént.

Az évfáradó vizsgák jun. 17. és 21. között folytak le, a magánvizsgálatok jun. 23-án és 27-én, a záró ünnepély pedig 25-én volt.

A tanári testület hat tagból állott, a hitoktatók száma öt volt. A tanulóké a lefolyt tanév végén 122, a kik között paksi illetőségű volt 67, tolnamegyei 31, más megyebeli 30. Vallásra nézve volt 47 rom. kath., 14 ág. ev., 16 ev. ref., 51 izraelita.

A tanulók előmenetele általában jó, 98 felsőbb osztályba léphet, javító vizsgálatra bocsátatik 14, osztályismétlésre utasított 10.

Az értesítő végén a szülők számára

közvetett tájékoztató olvasható, valamint a magántanulóknak szükséges tudnivalók és a tanterv különbözőzeti vizsga anyaga és a könyvek jegyzéke.

Muzeum, közintézetek ügyei.

Ajándék a muzeumnak. *Fejős Károly* szekszárdi mérnök egy régi gyertyakoppantót, *Czéh József* pedig két drb. régi pénzt és egy bronz gombot ajándékozott.

Államsegély a muzeumnak. A vallás és közoktatásügyi miniszter a vármegyei muzeum 1905. évi államsegélye fejében a régészeti osztály gyarapítására 600 koronát, — a könyvtári osztály részére 600 koronát és a néprajzi osztály részére szintén 600 koronát összesen 1800 koronát utalványozott.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A könyvkötészet remeke. Szerkesztőségünknek bemutatott 10 kötet művet díszkötésben, melynek a kötése igazán a párisi világiállításán is helyt foglalhatott volna. A kötés 14 színben van előállítva, dus arany nyomással s keret gyanánt köröskörül elragadóan bájos virág girland vonul végig. Az ember önkéntelenül megakarja fogni a kötésen lévő díszeket, oly mesterien vannak azok előállítva. Ilyen 10 kötet műhöz, melynek bolti ára 30 korona, ingyen juthat bárki, csupán a bekötési táblába való beillesztésért fizet darabonként 12 krt, vagyis a 10 kötetnél 1 frt. 20 krt, ha előfizeti a „Tolnai Világ Lapja“-t, félve 4 frt. helyett 2 frt. 48 krral. Előfizetések a „Magyar Kereskedelmi Közlöny“-hez küldendők, Budapest, VII. Károly körút 9. Összintén ajánljuk nb. előfizetőinknek, ezen rendkívül érdekes lap megrendelését annál is inkább, mert egy pompás kis házi könyvtár birtokába juthat bárki is, alig számba vehető összegért; a magyar irodalom színéjava van képviselve ezen művekben.

TANÜGYI HIREK.

A nyári menedékházak.

Ha valami intézménynek a számarányát akarjuk tudni, megnézzük a statisztikát. A statisztika sokszor kedvezően tüntet fel egyes dolgot, bár az a maga valóságában nem egészen úgy áll. Értem a nyári menedékházakat. A törvény elrendeli, hogy minden község, melyben 15 állandó gondozásban nem részesülő gyermek van, tartozik nyári menedékházat felállítani.

Hát hogyan volna faluhelyen 15 gyermek, ki állandó gondozásban nem részesül?

A tanítók vannak leginkább a tan- és ovóköteles gyermekek összeírásával megbízva; az utasításban benne van, hogy kik értendőek a kellő gondozásban levők alatt és így szigorúan véve nem volna három sem. De hogy a kecske is jólakjék, meg a káposzta is megmaradjon, az egyik fele a kellő gondozásban részesülök, a másik fele a nem részesülök rovataba jut. A végeredmény pedig mégis csak az, hogy majdnem minden faluban van nyári lárma, — akarom mondani nyári menedékház.

Hogy némelyik mi ellen jó, már sokszor gondolkodtam róla. Idegen ajku községben nemzeti célja volna ennek, ha képzett, magyarul tudó menházvezetőnőre volna bízva e zsenge korban levő gyermekek. Csak hogy a fizetés havi 20 koronában megállapítva, nagyon gyarló, ilyen fizetésre képzett menházvezetőnő nem igen jelentkezik, ha pedig nem jelentkezik képzett, akkor inkább hagyják abba.

De, hogy egy parasztasszony, hozzá még német ajku legyen menházvezetőnő, ez már neveléses. Hiszen az ilyen vezetőnők voltaképpen azt sem tudja szegény, mit csináljon a gyerekekkel? Foglalkoztatni nem

tudja őket, fegyelmet tartani sem tud, magyarosításról pedig szó sem lehet, mert maga se igen tud magyarul s e tekintetben olyan furesa a helyzete, mint mikor a kotlós tyúk récéket vezet, vagyis — ő megy a récék után.

Hát kérdelem, ilyen menedékháznak van-e célja? Ez csak nevetségessé teszi az egész, különben jó szándéku intézményt. Éppen azért, míg szigorubb törvényt nem hoznak, mely hivatva lesz a gyermekóvást előmozdítani, inkább szüntessék be az ilyen kétes értékű menedékházakat, melyek a statisztikai számokat ugyan emelhetik, de a gyakorlatban a gyermekóvás intézményét alacsonyítják.* **K. F.**

Miniszteri elismerés. A m. kir. val. és közokt. miniszter *Horváth János* nagykönyii rom. kath. kántortanítónak nyugdíjaztatása alkalmából hosszas, sikeres és buzgó működéseért elismerését fejezte ki.

Nyugdíjazás. *Horváth János* nagykönyii rom. kath. kántortanító 1905. október 1-től 1494 kor. 42 fillérrel nyugdíjaztatott. Ezen összegből 1340 koronát az országos tanítói nyugdíjalap és 154 kor. 42 fillért a nagykönyii rk. hitközség fizet.

Uj gazdasági ismételő iskola. Kocsola község képviselőtestülete elhatározta, hogy felállítja a gazdasági ismételő iskolát.

Uj iskola. A kölesdi ev. ref. egyházközség elhatározta, hogy a második tanítói állást f. évi szeptember hó 1-ére szervezi.

Korpótlék. *Egri Béla* szekszárdi rk. tanító és *Székely Hedvig* kakashdi rk. tanító korpótlékának fedezésére államsegély utalványoztatott.

Államsegély. *Bátaapáti* ág. hitv. ev. egyházközségnek és a bölcseki izr. hitközségnek a miniszter korpótlék államsegélyt utalványozott.

Nyugdíjigény felemelés. *Kalauz János* szakáli rk. tanító nyugdíjigénye 1200 koronáról 1440 koronára emeltetett fel.

Államsegély tanszerekre. A paksi állami polgári iskola tanszereinek keszerzésére a miniszter 600 korona államsegélyt engedélyezett.

* Lapunk programjában benne volt, hogy közérdekű dolgokban a miénkkel ellentétes felfogásnak is szívesen nyitunk tért. Közöltük tehát ezt a kis cikket is, bár azzal nem mindenben értünk egyet. Mi a nyári menedékházakat még jelen alakjukban is becses intézményeknek tartjuk, mert nem mindenütt van ugy, a hogy a cikkíró ur állítja. Tolnavármegyében nagyon sok az igazán fáradhatatlan, hivatása magaslátán álló menházvezetőnő, akire a napszámos szülő jó lélekkel bízhatja gyermekét. Nem kell bezárnia, vagy bitangjába hagyni odabaza, hogy a disznók felfalják, vagy más veszedelem érje őket, s nagyon sok helyen ragad biz ott magyar szó is a gyerekre. Nem kell hát becsukni ezeket az intézeteket, de a nevelésesen csekély bér helyett, legalább annyi fizetést adni a menházvezetőknak, mint van például — a disznó vagy tehén pásztornak. Igaz, hogy minálunk Magyarországon előbb jár a lábas jószág — csak azután a — gyerek.

A szerk.

MULATSÁGOK.

Tűzoltó ünnepély. Szekszárdon f. év aug. 6-án, amint már említettük, tűzoltó ünnepség lesz. A tűzoltóság délután 5 órakor zeneszóval vonul ki a vasuti vendéglőbe. 6 órakor *Franek János* gyermekjátékot rendez. Este 9 órakor nagy sorsjáték 300 nyereménnyel. Ezután táncz renggelig. Belépti díj személyenkint 60 fillér, gyermekjegy 20 fillér. Az ezredik belépő 10 korona jutalmat kap. Kedvezőtlen idő esetén a mulatságot aug. 20-án tartják meg.

Tarka estély. A tolnai iparosok olvasó egyesülete f. hó 23-án, a Tolnán felállítandó Kossuth-szobor alap javára sikerült „Tarka-estélyt“ rendezett. A szereplők mindannyian jól megállták helyüket. Az előadás után táncz következett, mely csak a hajnali órákban ért véget.

A tolnai flatalság 1905. évi július hó 30-án a „Fehér ló“ szálló nyári helyiségében zene- és táncestélyt rendez. Belépő díj személyenkint 80 fill. Kezdeté 8 órakor. A tisztá jövedelem a tolnai Kossuth-szoboralapra fordítatik.

G A Z D A S Á G.

Állategészségügyünk. A vármegye területén különösen a sztrájkos járások nagyobb gazdaságaiban igen nagy mértékben terjed a száj és körömfájás.

Az állam-mémlő-vásárlása. A földmívelésügyi miniszter fölhívja azokat a tenyésztőket, a kiknek birtokában három és félévet betöltött, de nyolczadik évet még nem haladott kora mémlő van s azt elakarják adni, hogy szándékukat lakóhelyük pontos megjelölésével aug. 10-ig jelentsék be.

Szerkesztői üzenetek.

U—y D. Radegund. Üdv, későn jött, csak a jövő számban.

O—y L. Némédi. Későn érkezett. A jövő számban kezdetük csak meg.

Sch—Id J. úrnak Paks. Nagyon köszönjük. Örülünk, hogy a »sógor« ilyen jó helyettesre akadt. — Személyesen is elmo: djuk neki — Feketehegyen.

Cs—y F. úrnak Agárd. Kész njük, a múlt számra későn jött. Kérjük máskor is.

HIRDETÉSEK.

5325. sz.

t. k. 1905.

Hirdetmény.

3—3

Felsőíreg és Pári községeknek telekkönyvi betétei az 1886: XXIX., az 1889: XXXVIII. és az 1891: XVI. t.-cikk értelmében elkészítettvén és a nyilvánosságnak átadatván, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886: XXIX. t.-cikk 15. és 17. §-ai alapján, — ideértve e §-oknak az 1889: XXXVIII. t.-cikk 5. és 6. §-ában és az 1891. XVI. t.-cikk 15. §. a) pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889: XXXVIII. t.-cikk 7. §-a és az 1891: XVI. t.-cikk 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket, azok pedig, akik valamely teher-tétel átvitelének az 1886: XXIX. t.-cikk 22. §-a, illetve az 1889: XXXVIII. t.-cikk 15. §-a alapján való mellőzését megtámadni kívánják, e végből keresetüket hat hónap alatt, vagyis az 1906. évi január hó 20. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886: XXIX. t.-cikk 16. és 18. §-ainak eseteiben — ideértve az utóbbi §-nak az 1889: XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítéseit is a — tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1906. évi január hó 20. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatóságához benyújtsák, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül a betétek tartalma által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármily irányban sértve vélik, — ide értve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889: XXXVIII. t.-cikk 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatóságához hat hónap alatt, vagyis 1906. évi január hó 20. napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után a betétek tartalmát csak a törvény rendes útján és csak az időközben

nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a betétek szerkesztésére kiküldött bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A tamási kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság 1905. július hó 9-én.

Péterffy Béla,
kir. járásbíró.

Pénzkölesön!

Házakra, földbirtokokra I., II. helyre olesó feltételek mellett, valamint személyhitelt kezes nélkül is 200 koronától feljebb mindenféle állásu egyénnel 4 korona havi törlesztésre gyorsan és olesón közvetít cöskői Várady Lajos Budapest, Kerepesi-ut 62. — Bővebb felvilágosítással azonnal szolgálunk válaszbélyeg ellenében.
1—52

1130. sz.

1905.

Bérbeadási hirdetmény.

Gyulaj község előljárósága a községi képviselőtestületnek 17/rkgy. 1905. sz. alatt hozott határozata alapján ezennel közhírré teszi, hogy a község tulajdonát képező

32 kat. hold 718 □-öl szántóföld (három tagban)

és 6 kat. hold 1202 □-öl rét (egy tagban)

folyó évi augusztus hó 27-én délelőtt 11 órakor nyilvános szóbeli árverésen 6 egymást követő évre 1905 szeptember 1-től bérbeadni fog.

Az árverési feltételek Gyulaj község jegyzői irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Gyulajon. 1905 július 26.

Kiss Pál

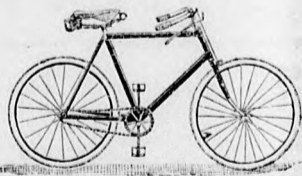
jegyző.

1—2

Kiss Antal

bíró.

Gyulaj község előljáróságától.

A világhírű **STYRIA**

és Demokrata kerékpárokat

mélyen leszállított áron, kedvező részletfizetésre adjuk el **két évi jótállással.**

Puch-motorkerékpárokat,

melyek lecsatolható mellékkocsival teljesen pótolják az automobilt.

Kerékpáralkatrészeket és az elismert kiváló minőségű **Reithoffer kerékpárgummikat** a legolcsóbb versenyképes áron szállítjuk.

Nagy javító műhely.

Ne mulassza el tőlünk árjegyzéket kérni, mert meggyőződést szerez előnyös árainkról.

Müller Testvérek mehanikusok 4—26

varrógép, kerékpár nagyraktára **SZEKSZÁRD, Garay-tér.**

Korcsma bérbeadás.

Decsen a központon egy 24 év óta fennálló **korcsma** hozzátartozó mellékhelyiséggel együtt bérbeadó.

Bővebbet

Sándor Mihály vendéglősnél
Decsen.

3-3

Egy jó házból való fiu

tanonczul

fölvétetik **Báter János könyvnyomdájában.**

Iszákosság nincs többé!

Kívánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert csodálatosa ellenszenvessé teszi az iszákosságnak a szeszes italt. A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejtí, mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit békitette ki ismét, sok-sok ezer férfit a szegény és becstelenségtől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Tömerdek fiatal embert a jó utra és szerencséjéhez segített és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják, egy próba adagot és egy köszönő irásokkal telt könyvet díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezeskedünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

INGYEN PRÓBA 569. sz.
Vágja ki ezen szelvényt és küldje még ma az intézetnek.
(Levelek 25 fillér, lev.-lapok 10 fillérre bérmentesítendőek.)

COZA INSTITUTE

(Dept. 569),

62, Chancery Lane,
London, Anglia.

Mit igyunk?

Bort és vizet, de csakis

BORSZÉKI GYÓGY-BORVIZET

amely a legegészségesebb és legkellemesebb üdítő ital talán az egész világon!

Kincses Erdély adja, de egész hazánk büszkesége ez a kellemes összetételű víz, amely kivívta a külföld bámulatát is.

Fájdalom, a szállítás okozta nehézségek miatt eddig csak jó drágán volt beszerezhető, így a nagyközönség az értéktelenebb, de olcsó kulforrások vizét kapkodta, vagy pedig mesterséges vizet ivott.

De most a borvizek királya elfoglalja megillető helyét.

Hallatlan olcsó árak, óriási kedvezmény, — ihatja ur, szegény!

Egyedüli főelárusító vidékünkön

Kiss Pál paksi fűszerkereskedő,

aki azonban ebből a pompás üdítő italból minden nagyobb községben állandó raktárt létesít.

Igyunk hát borszékit!

1⁴/₁₀ literes palaczk 48 fillér. 1 literes palaczk 40 fillér. 1/2 literes palaczk 30 fillér.

A régi áraknál majdnem felényivel olcsóbb! Vendéglősöknek és nagyban vásárlóknak **még nagyobb kedvezmény.** Az üres palaczkokat az elárusítók visszavásárolják!

Szekszárdi főeladás: **Ferdinánd Antal és fiai**nál. Tolnán **Trutzer S. és Társa**, Dunaszentgyörgyön **Kálmán Dániel**, Dunaföldváron **Schwendtner Ferencz** fűszerkereskedőknél.

1-52

Izléses és olcsó nyomtatványokat

szállít a legrövidebb idő alatt

BÁTER JÁNOS könyvnyomdája **SZEKSZÁRDON.**

Bachschtz Károly áruháza

Szekszárd, Széchenyi-utca Mayer-ház.

15-20

Tisztelettel értesitem Szekszárd és vidéke közönségét, hogy a raktárra érkezett új cikkek mesés olcsó áron lesznek elárusítva.

Grenadin batiszt mosó női blouse 1.50 frt. — Selyem luszter alsó jouponok minden színben 3.— frt. — Selyem pamutból kötött gyermekfuszokni, legjobb mosó, 22 kr.-tól. — Selyem pamutból kötött női harisnyák, legjobb mosó, 45 kr.-tól. — Flor és fildeko női harisnyák, koczkás, petyes, csikos és sima, jó mosó, 60 kr.-tól.

Legdivatosabb és legújabb női napernyők óriási választéka.

Valódi szepesi, rumburgi és batiszt vásznak 4 frt.-tól. — Valódi rumburgi czérna kanavásznak, szintartók, 4.50 frt.-tól. — Óriási választék mosó kretonok és selyem batisztokból, 22 kr.-tól. — Férfi és női divatkelmék bámulatos olcsó áron, 120 cm. széles, 49 kr.

Havalye 29 kr. **Nyakkendők!** Selyem regatta 37 kr. **Nyakkendők!** Selyem magánköte 50 kr.

Szines férfi kézelők, francia karton, párja 16 kr.

Egyedüli főraktár: Utazó bőröndök, kézi kofferek és koupe kosarakban. — Állandó nagy raktár gyermekjátékban és gyermekkocsiban.

Valódi I Singer-varrógépek 10 évi jótállással 23 frt. Valódi I Specialista férfi és női sérv- és haskötők és minden néven nevezendő különlegességekben. — Férfi, női és gyermekcipők gyári raktára.

A tisztelt vevőközönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel **Bachschtz Károly.**